Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...най 1921 оной ...ын 21-hээ гарана | № 250 (14055) | 1975 оной октябрийн 24, пятница | Сэн 2 мүнгэн.

Промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд! Арадай хэрэглэмжын эд бараа бүри ехээр бүтээн гаргагты, сортнуудынь шэнэлэгты, шанарынь hайжаруулагты, өөрынь үнэ хямдаруулагты!

(Агууехэ Октябриин социалис революциин 58 жэлэй ойдо зорюулжа, КПСС-эй ЦК-гай гаргаhан Уриануудhаа).

XXV КПСС-эй съездые угтуулан

...СЭБҮҮД ҮЛҮҮЛЭН ...ҮРГЭГДЭНЭ

...ын аймагай олон ...д гүрэндэ мяха ху... юhэн hарынгаа даа...алтатайгаар бэелүү... дүрбэдэхи кварталай ...гүрэндэ мяха тушаа...

...ай эгээл томо ажахы... нэгэн «Комсомоль... совхозой ажалшад ар... табан жэлэй тоосоэ... ...лдажа эхилээ. Тус ...жэлэй дүүрэтэр 1.500 ...hайн шанартай мяха ...ой пунктнуудта ту...ээ.

...дахи кварталай дүн... гөөр аймаг доторoo нэгэдэхи hуури эзэлhэн Тулдуунай совхозой малшад 3171 центнер мяха гүрэндэ худалдаба. Энэнь юhэн hарын түсэбhөө 11 процентээр ехэ болоно. Тиихэдэ Яруунын совхозой малшад 3.487 центнер мяха бэлэдхэлэй пунктнуудта тушаагаа. «Юбилейный» совхоз энэ жэлдэ горитойхон амжалта түйлаба. Тэдэнэр партиин XXV съездын хүндэлэлдэ мүрысэжэ, 3-дахи кварталайнгаа түсэб юhэн процентээр үлүүлэн, гүрэндэ 3.250 центнер мяха худалдаа.

Д-Д. ГАРМАЕВ.

...ЗОРЬООНЬ УРИД

...жинскиин нэрэмжэтэ совхозой, Калининай нэрэм... колхозой мал ажалай хүдэлмэрилэгшэд гүрэндэ hү ...ха табан жэлэйнгээ түсэб сүм дүүргэбэ.

...тын «Дружба» колхозой haалиин хоёр фермэ гү... hү худалдаха табан жэлэйнгээ түсэб мүн лэ дүүр... ...ээтын фермэ 14621 центнер hү гүрэндэ худал... ...сэбтэй аад, 14774 центнер hү худалдаа, мүн ...фермын хүдэлмэришэд 8549 центнер hү гүрэн... ...лдаха түсэбтэй аад, 8750 центнертэ хүргөө. ...фермын haалишад Е. Ж. Цыдыпова, В. Л. Аю... ...эгшэд hү гүрэндэ худалдаха түсэбөө дүүргээ. ...иин XXV съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын ...социалис мүрысөөндэ оролсон, аймагай haалишад ...сагта hаамаа доошолуулхагүйн түлөө оролдохо «Рассвет» колхозой 3-дахи фермын хүдэлмэрилэг... ...шэй hаранyудта үнеэн бүриhөө 1300 килограмм ...ха уялгатай.

А. УНАГАЕВ.

ДАМЖУУЛГЫН ВЫМПЕЛ БАРЮУЛАГДАБА

Түгэсхэхы жэлэй даабари болзорhоонь урид дүүргэжэ, ажалшадай хэрэглэлэй эд бараа ехээр гаргаха гэhэн социалис уялга Улаан-Үдын трикотажна фабрикын коллектив абаhан юм. Эдэнэр элдэб зүйлэй хубсаhа hайн шанартайгаар, гоёор оёно, нэхэнэ. Хүдөөгэй ажалшадhаа ехэ захил абтадаг байна. Байгша оной эхинhээ haалишад, хонишод, механизаторнуудай захилаар 443 мянган түхэригэй хубсаhа эльгээхэ аад, 446 мянган түхэригэй элдэб зүйлнүүдые гаргаhан юм. Эдэнэр юhэ hарын даабариhаа гадуур 5 мянган түхэригэй продукци үйлэдбэрилөө.

Дүршэл шадабаритай оёдолшо эхэнэрнүүд дундаа мүрысэн хүдэлнэ. Ольга Кузьминична Мезенцевагай хүтэлбэрилдэг бригадын оёдолшод байгша оной эхинhээ мүрысөөндэ шалгарна. Эдэнэр халаан бүрингөө даабари 15—20 процентээр үлүүлэн дүүргэжэ, хубсаhа эрхим шанартайгаар оёно. Энэ бригадын коллектив байгша оной февраль hарада табан жэлэйнгээ даабари дүүргээ бэлэй. Юhэ hарынгаа даабари үлүүлэн дүүргэжэ, hайн шанартай продукци ехээр гаргажа байhанайнгаа түлөө бригадын коллектив hаяшаг фабрикынгаа дирекциин, партийна болон профсоюзай организацинуудай дамжуулгын Улаан вымпелээр шагнагдаба.

Тус фабрикын бэшэшье олон хүдэлмэришэд эрхим hайнаар хүдэлжэ, түгэсхэхы жэлэй даабари болзорhоонь урид дүүргэхын түлөө тэмсэнэ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: бригадир О. К. Мезенцева; бригадынь гэшүүдтэ дамжуулгын Улаан вымпел барюулагдаба.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фототекст.

УРГАСА ХУРЯАЛГА ДҮҮРЭНТЭЭ

Таряа хуряалга. Байгша оной октябриин 20-ной мэдээ абажа харахада, республикын колхоз, совхозуудта бүхыдөө хуряагдаха ёhотой 574. 721 гектар ороohото ургамалнуудай 573.380 гектарынь сабшагдаад байгаа гэхэ гү, али бүхы ургасын 99,8 процентнь хадагдаа. Тиихэдэ 572.997 гектарай таряан хуряагдажа сохигдоод байна.

Энэ үедэ Баргажанай, Бэшүүрэй, Яруунын, Захааминай, Хэжэнгын, Хурамхаанай, Хяагтын, Прибайкалиин, Сэлэнгын, Түнхэнэй, Улаан-Үдын аймагуудта бүхы таряанииинь хуряагдажа дүүрээд байба. Имагтал эдэ үдэрнүүдтэ Зэдын, Загарайн, Кабанскын, Мухар-Шэбэрэй, Хориин аймагуудтал hүүлшын гектарнуудай ургаса хуряагдажа байна.

Таряанай ургаса хэр абтааб? Ажахынуудта бүхыдөө 6.545.898 центнер таряан сохигдоо гэхэ гү, али гектар бүриhөө дунда зэргээр 11,4 центнер ороohон абтаа. Харин нёдондо республика дотор таряалангай гектар бүриhөө 8,6 центнер ургаса хуряагдаа hэн. Кабанскын аймагта таряалангай гектар бүриhөө эгээл ехэ — 16,2 центнер, Прибайкалиин аймагта — 14,9, Мухар-Шэбэрэй аймагта — 13,9, Зэдын аймагта — 13,6 центнер, мүн Бэшүүрэй, Түнхэнэй, Хяагтын аймагуудта гектар бүриhөө 13,1—13,2 центнер таряан хуряагдаа. Яруунын, Хурамхаанай, Баргажанай аймагуудай ажахынууд гектарай 7,3—8,6 центнер ороohо абаа.

Тэжээлэй корнеплодуудые хуряалга. Бүхыдөө хуряагдаха ёhотой 4.020 гектар корнеплодуудай 3.729 гектарынь хуряагдаа. Тиихэдэ Зэдын, Хэжэнгын, Хяагтын, Мухар-Шэбэрэй, Түнхэнэй, Улаан-Үдын, Хориин аймагууд корнеплодуудаа хуряажа дүүргээдүй.

Огородой ургамалнуудые хуряалга. Хуряагдажа абтаха ёhотой 1843 гектар овощой 1.769 гектарынь мүнөө абтаад байна. Баргажанай, Зэдын, Загарайн, Хяагтын, Кабанскын, Мухар-Шэбэрэй, Хойто-Байгалай, Хориин аймагуудай ажахынууд овощой ургамалнуудые хуряажа үшөөл дууhаадүй байhаар.

Намарай паар хахалалга. Түсэбэй ёhоор республика дотор хамта 203 мянган гектар намарай паар хахалагдаха аад, мүнөө 192.317 гектарынь хахалагдаа гэхэ гү, али түсэб 95 процент болоо.

Намарай паар хахалха түсэб, даабаряа Мухар-Шэбэрэй аймаг 116 процент дүүргээ. Баргажанай аймаг—114, Загарайн аймаг — 111, Улаан-Үдын аймаг — 108 процент дүүргэбэ. Кабанскын ажахынууд 28.385 гектар гэхэ гү, али республика сооготоо намарай паар эгээл ехэ хахалаа.

Зэдын аймагай колхоз, совхозууд намарай паар хахалха түсэбөө миил 68 процентдэ, Яруунын аймаг—63, Прибайкалиин — 75, Хэжэнгын — 83, Бэшүүрэй аймаг — 89 процентдэ хүргөө.

НҮХЭР Л. И. БРЕЖНЕВ НҮХЭР Д. ЛАЗАРТАЙ УУЛЗАБА

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев хани ёhоной албанай хэрэгээр Советскэ Союзда ерээд байhан ВСРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ВНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Д. Лазартай октябриин 22-то уулзажа хөөрэлдэбэ.

Үнэн зүрхэнэй, нүхэр ёhоной оршон байдалда үнгэрhэн хөөрэлдөөнэй үеэр хоёр орондо социалис ба коммунис байгуулалтын ябаса тухай мэдээнүүдые халан абалсаhан, КПСС-эй ба ВСРП-гэй, Советскэ Союзай ба Венгриин Арадай Республикын хоорондохи али бүхы харилсаа холбоое саашаданъ хүгжөөхэ, совет болон венгер арадуудай хоорондохи аха дүү ёhоной хани барисаае бэхижүүлхэ асуудалнуудые хаража үзэhэн байна. КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые совет хүнүүдэй бэелүүлжэ байhан тухай, КПСС-эй XXV съездэ хэгдэhэн бэлдэлгэ тухай нүхэр Л. И. Брежнев хөөрөө. ВСРП-гэй XI съездын табиhан зорилгонуудые Венгриин ажалшадай ямараар шиидхэжэ, оронoй эрадай ажахын ээлжээтэ түсэбүүдые дүүргэхын тула шармайн ажаллажа байhан тухайнь нүхэр Д. Лазар мэдээсэбэ.

Гадаадын политикын гол шухала зарим асуудалнууд, уласхоорондын харилсаандахи шахардуу байдал hуларуулгые үргэдхэн гүнзэгырүүлхын түлөө, эб найрамдалай ба социализмын түлөө тэмсэлэй зорилгонууд хөөрэлдөөнэй үедэ зүбшэн хэлсэгдэhэн байна. Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар Хельсинкидэ болоhон нийтэ Европын зүблөөн эб найрамдал бэхижүүлхэ, уласхоорондын аюулгүй байдал хангаха, шахардуу байдал тэхэришэгүйгөөр hуларуулха талаар гүрэнүүдэй ажал ябуулгануудта шэнэ шата пээнэ.

Зүбшэн хэлсэгдэhэн асуудалнуудаар КПСС-эй ба ВСРП-гэй, хоёр оронoй правительствануудай нийтэ нэгэн hанал бодолтой байhые хөөрэлдөөн үшөө дахин элирхэйлэн баталба.

(ТАСС).

ҮҮРЭЙ СОЛБОНИИЕ ДАХАН НИИДЭХЭ ТҮРҮҮШЫН ХЭМЭЛ ОДОН

ҮҮРЭЙ СОЛБОНОЙ НЮРУУГАЙ ТҮРҮҮШЫН ДҮРЭ ЗУРАГ

ТАСС-ай МЭДЭЭСЭЛ

Үүрэй солбонии шэнжэлгын талаар совет эрдэм, техникэ гайхамшаг шэнэ амжалта түйлаба.

Планетэнүүдэй хоорондын «Венера-9» гэжэ автомат станци 136 сүүдхын турша соо ниидэжэ, 300 миллион үлүүтэй километр зайе гаталаа. 1975 оной октябриин 22-то Үүрэй солбонии тойрон ниидэхэ замда ороод, түүхэдэ түрүүшынхеэ Үүрэй солбонии дахан дабшаха хэмэл одон болобо.

Станциин буулгын аппарат Үүрэй солбон дээрэ дорьбоотүй зөөлэнөөр буугаа. Газар дээрэхиhээ 90 дахин ехэ дарасатай, Цельсээр 485 градус температуратай Үүрэй солбоной атмосферын оршон байдалда энэ планетын нюрyугай шухаг дүрэ зураг бууhан газарhаань анха түрүүшынхеэ абтаба.

Планетэнүүд хоорондын замаар дабшажа ябаhан «Венера-9» гэжэ автомат станцитай холбоо хэхэ 90 сеанс үнгэргэгдөө. Энэ үе соо станциин ниидэлгэ залан шэглүүлэгдэhэн, тэрэнэй түхеэрэлгэнүүд хинагдан шалгагдаhан, дабшалгын замай параметрнууд хэмжэгдэн тодорхойлогдоhон, замбуулинай дайдадахи физическэ үзэгдэлнүүд научна аргаар шэнжэлэгдэhэн байна.

Планетэ шадарай дайдадахи хараалагдаhан зай руу станциин оролго хангаха, буулгын аппарадай тусгаарлаха ба Үүрэй солбоной атмосферэ худар орохын тула шухала эрилтэ хангахын тула станциин ниидэлгынь замай зүг шэглэл хоёр дахин шалгагдан залагдаhан байна.

Үүрэй солбоной атмосферэ худар орохоhоонь хоёр сүүдхэ урид, октябриин 20-до буулгын аппарат автомат станциhаа тусгаарлагдан hалаhан байгаа. «Венера-9» гэжэ станци буулгын аппарадhаа тусгаарлагдаhанай hүүлээр, октябриин 22-то Үүрэй солбонии дахан дабшаха хэмэл одоной тойруу замда, тэрэнэй нюрууhаа дээшээ 1500 шахуу километр үндэртэ, хоёр сүүдхэ шахуу соо тойрон ниидэхэ замда оруулагдаа.

Хэмэл одон дээрэ тодхогдоhон научна аппаратура Үүрэй солбоной атмосферын химическэ бүридэлые, физическэ түхэл шэнжэнүүдые, үүлэнүүдэй бүридэл ба суранзанай полине шэнжэлхэ, Наранай hалхиие планетын зулан гараха зайдахи плазмын үзэгдэлнүүдые шэнжэлхэ зорилготой.

Буулгынь аппарат октябриин 22-то Москвагай сагаар 6 час 58 минутын үеэр секундын 10,7 километр скоростьтойгоор Үүрэй солбоной атмосферэ худар ороhон байна. Атмосферэдэхи аэродинамическа хадуулгын үедэ буулгын аппарадай ниидэлгын скорость секундын 250 метр болотороо хороод, hүүлээрнь парашютна түхеэрэлгэнүүд автомадай туhаламжаар нээгдээ. Тиигэжэ бууха үедэнь Үүрэй солбон дээрэхи үүлэнэй бүридэл үргэлжэ дээрээ анха түрүүн шэнжэлэгдэбэ.

50 километр зайда ороод ябахадань, парашютна түхеэрэлгэ тусгаарлагдажа, буулгынь аппарат хадуулгын аэродинамическа оньhонуудые хэрэглэн, доошоо орожо үргэлжэлөөд, Москвагай сагаар 8 час 13 минутын үедэ Үүрэй солбоной нюрyу дээрэ дорьбоогүй зөөлөөр бууба.

Буулгын аппарадай доошоо орожо ябаха үедэнь, газар дээрэ бууhанай hүүлээр 53 минутын турша соо, тэрээн дээрэхи научна аппаратурын туhаламжаар планетын атмосферэ ба нюруу шэнжэлэгдэhэн. Мүн бууhан газарай дүрэ зураг дамжуулагдаhан байна. Буулгын аппарат дээрэhээ эльгээгдэhэн дохёонууд Үүрэй солбонии дахан дабшаха хэмэл одон дээрэ абтажа, газар тээшэ дамжуулагдаа.

Планетын үүлэн хүреэ тухай, Үүрэй солбоной атмосферын түхэл шэнжэ ба параметрнууд тухай, тэрэнэй нюруу дээрэхи элшэ гэрэлэй сасаралгын оршон байдал тухай, тэрэшэлэн бууhан газарай хүрhэ шорой физическэ шэнжэ ба түхэл тухай мэдээнүүд абтаа.

Үүрэй солбонии дахан дабшаха хэмэл одон — «Венера-9» гэжэ автомат станци дээрэ Владимир Ильич Ленинэй дүрэ зурагтай вымпел табигданхай. СССР-эй Гүрэнэй гербын дүрэ зурагтай вымпел буулгын аппарат дээрэ бии.

«Венера-10» гэжэ автомат станци ниидэжэ үргэлжэлhөөр. Октябриин 22-то дэлхэйhээ дээшээ 84 миллион километрэй, Үүрэй солбонhоо наашаа 872 мянган километрэй зайда яба-ба. Энэ станци Үүрэй солбоной оршондо октябриин 22-то хүрэхэ юм.

Алас холын замбуулинай холбоо бэелүүлхэ түб «Венера-9», «Венера-10» гэжэ автомат станцинуудые залан ябуулна.

Буулгын аппарадай, энэ планетые дахан дабшаха хэмэл одоной туhаламжаар анха түрүүшынхеэ Үүрэй солбониие нэгэн доро шэнжэлхэ шухаг научна шэнжэлгэнүүдэй мэдээнүүд шалгагдажа, шэнжэлэгдэжэ байна.

Советскэ Союзай Коммунис партиин XXV съездын урда тээхэнэ совет космонавтикын түйлаhан энэ асари ехэ амжалта — Совет оронoй эрдэм, техникын угаа ехээр хүгжэжэ байhанай, совет арадай зохёон байгуулхы эршэ зоригой гайхамшаг гэршэ, замбуулинай дайдые шэнжэлэн ашаглаха хэрэгтэ оруулагдаhан эрхим хубита болоно.

...АЯСАМААР ДҮН

...н-Үдын авиапредприя... хүдэлмэрилэгшэд түгэс... жэлэй гурбадахи ...ада, мүн сентябрь hа... ...эhэн ажалайнгаа дүн ... КПСС-эй XXV ...н хүндэлэлдэ дэлгэр... ...алай вахтада жагса... ...иаторнуудай коллек... ...раалагдаhан графигаа ... уридшалжа, түсэб ...а үлүүлэн дүүргээ. ...онно техникээ үрэ ...ээр хэрэглэжэ, тус ...ияти гансал сентябрь hарада түсэбhөө гадуур 150 мянган түхэригэй олзо оруулаа.

Авиапредприятиин коллектив үнгэрhэн hарын туршада ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэбөө 10 гаран процентээр үлүүлэн дүүргэжэ шадаа. Гурбадахи кварталай болон юhэ hарын туршада дэлгэрhэн социалис мүрысөөнэй дүн хаража үзэхэдэ, илангаяа баясамаар. Жэшээлхэдэ, түрүүшын хахад жэлэй туршада түсэбhөө гадуур 400 мянган түхэригэй олзо оруулагдаhан байгаа haa, юhэ hарын хутасаа соо энэ тоо хоёр дахин ехэ боложо, 800 гаран мянганда хүргэгдэhэн байха юм.

Коммунист К. И. Широких гэгшын начальнигаар хүдэлдэг гурбадахи цехэй коллектив предприяти соогоо сентябрьда эгээн түрүүлэн жэлэйнгээ даабари дүүргэhэн юм. Тиихэдэ авиапредприятиин бүхы коллектив мүнөө графигаа хэдэн хоногоор уридшалжа ябана.

Улаан-Үдын авиаторнуудай коллектив ашаа зөөхэ жэлэйнгээ түсэб дүүргэhэн тухайгаа үшөө сентябриин 25-да элидхээ hэн. Почто зөөхэ графигай дүүргэлтэ hара хахадаар, олзо оруулалга — 38 үдэрөөр уридлагдажа ябана.

Авиапредприятиин коллектив үйлэдбэриингөө жэлэй программа байгша оной декабриин 20 болотор, 1976 оной түрүүшын хоёр hарын түсэб партиин XXV съездын нээгдэхэ үдэр болотор дүүргэхын тулада эршэмтэй hайнаар ажаллажа байнхай.

И. ХРАПУНОВ.

...ралгатай ...лтын урда тээ

...адай геологоуправле... Сэлэнгын экспедициин ...тив түгэсхэхы жэлэй ... болзорhоонь урид ..., шэнжэлэлгэ-бэдэ... хүдэлмэри урагша... ябуулха зорилготой... социалис уялга абаа. Эдэнэр жэлэй эхин... бэшээр хүдэлөө. Тус ...диин Наранай пар... коллектив бэдэрэлгэ... ...элгын хүдэлмэри hай... ...жэ, бэшэнэй дунда... ...о шалгарна. Эдэнэр ... табан жэлэйнгээ ...4 жэл 3 hарын тур... дүүргээ. Мүнөө арба... табан жэлэй түсэбөөр ...на.

... хэрэгээ hайн мэдэ... дүршэл шадабаритай ...ришэд эндэ олон. Валетов, В. Ш. Дыл... Н. И. Стрелков гэг... хүтэлбэрилдэг бригадын коллективүүд газарые шадамар бэрхээр үрэмдэжэ, хүдэлмэриеэ hайн шанартайгаар хэхэ хэрэгтэнь геологуудта яhала туhалдаг. Жэшээлхэдэ, П. Е. Валетовэй хүтэлбэрилдэг бригадын коллектив табан жэлэй даабариhаа гадуур 4 мянган метр газар үрэмдэhэн байха юм. Эдэнэр түгэсхэхы жэлэй дүүрэтэр түсэбhөө гадуур үшөө 1000 метр газар үрэмдэхэ гэhэн уялга абанхай. А. П. Козловой хүтэлбэрилдэг бригадын коллектив табан жэлэй эхинhээ 8 мянган метр газар үрэмдөөд байна. Эдэнэр жэлэй дүүрэтэр үшөө 1200 метр газар үрэмдэхөөр шиидэнхэй.

Наранай партиин бульдозерист Н. А. Батышев, токарь А. М. Галичин, электро-гагнууршан П. А. Белоусов гэгшэд халаан бүрингөө даабари 26—30 процентээр үлүүлэн дүүргэдэг юм. Геологууд А. Б. Френкель, Г. Ф. Дубовых, Р. А. Огурцова гэгшэд бэдэрэлгэ шэнжэлэлгын хүдэлмэри hайн шанартайгаар хэнэ.

В. САМБУЕВ,

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБ ДҮҮРГЭЭ

Үнинэй коммунистка Т. Г. Игумнова «Байкал» учхоздо тугалшанаар ажалладаг юм. Олон жэлэй туршада таhалгаряагүй хүдэлмэрилхэдөө нилээд дүршэhэн энэ нүхэрнай hүүлэй үедэ горитой амжалта түйлана. Тиихэдэ Т. Г. Игумнова тугалай шэгнүүрые нэмээхэ талаар табан жэлэйнгээ түсэб 4,5 жэлэй туршада сүм дүүргэhэн байна гэхэ гү, али бүхыдөө 1261,7 центнерээр шэгнүүрысэнь дээшэлүүлээ.

Гадна, энэ ажахын малшад Надежда Логинова, Евдокия Хвостова гэгшэд малай шэгнүүр нэмээхээр хараалагдаhан табан жэлэйнгээ түсэбые холо үлүүлээ. Тиигэжэ мүнөө дурсагдагша ажахын малшад Октябриин hайндэрые ажалайнгаа эрхим амжалтаар угтахын түлөө оролдожо байнхай.

С. ХАЛТУЕВ.

ХОТО, ХҮДӨӨГЭЙ hОНИН

Угаа дахаhан хүдэлмэришэд

Үг дамжажа ябаhан тус бүридөө арба гаран гэшүүдтэй 28 бүлэ ЛВРЗ-дэ хүдэлжэ байна. Бүлэ бүхэнэй заводто хүдэлhысэнь тоолоходо, хамтадаа 200 гаран жэл болоно. Эдэнэрэй үбгэ эсэгэнэрынь заводой барилгаhаа эхилжэ хүдэлhэн намтартай. Жэшээнь, Гомбо Чагдурович, Мария Прокопьевна Лубсановтан заводой барилгада хүдэлhэн байна. Үхибүүдынь заводтоо ажаллана. Топских гэгшын бүлын гурбан үеын 15 хүн ЛВРЗ-гэй элдэб цехүүд болон албанда хүдэлнэ. Жужговой бүлын 11 хүн түрэл заводтоо ажаллана.

Манай корр.

Мүрысэн хүдэлhэнэй ашаар

Түмэр замай Улаан-Үдэ станциин коллектив Забайкалиин түмэр замай Шэтэ станциин коллективтэй унинhөөл хойшо мүрысэдэг юм. Эдэнэр дундаа айлшалалсадаг, хэhэн ажалайнгаа дүнгүүдые гаргажа, саашанхи хараа зорилгонуудаа табидаг. Эдэ коллективүүдэй түлөөлэгшэд hаяшаг уулзажа, байгша оной гурбадахи квартал соо хэhэн ажалайнгаа дүн гаргажа үзэбэ.

Улаан-Үдэ станциин коллектив ашаа шэрэхэ даабаряа 1,2 процентээр үлүүлэн дүүргэжэ, ажалай бүтээсые 9 процентээр дээшэлүүлhэн байба. Харин Шэтэ станциин коллектив ашаа шэрэхэ даабаряа 1,1 процентээр үлүүлжэ, ажалай бүтээсые 3,2 процентээр дээшэлүүлээ. Гурбадахи квартал соо дэлгэрhэн мүрысөөндэ Улаан-Үдэ станциин коллектив илажа гараба. Эдэ коллективүүд дүрбэдэхи квартал соо бүри эршэтэйгээр хүдэлхэ гэжэ шиидэбэд.

М. СОЛОМЕННЫЙ.

КОНГРЕССЭЙ ХҮДЭЛМЭРИШЭ КОМИССИНУУДТА

БЕРЛИН. (ТАСС-ай тусхай корр.). Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын жэлдэ зорюулагдан эндэ үнгэргэгдэжэ байhан бүхэдэлхэйн конгрессэхи комиссинуудаар үгэ буляалдаата хөөрэлдөөнүүд үргэлжэлhөөр. Совет делегациин толгойлогшо В. В. Николаева-Терешкова «Эб найрамдалай, шахардуу байдал hуларуулхын, уласхоорондын аюулгүй байдал хангахын, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряахын, оршон тойронхи байгаалиие хамгаалхын түлөө тэмсэлдэ эхэнэрнүүд хабаадана» гэhэн темые зүбшэн хэлсэжэ байгаа комиссиин заседани дээрэ үгэ хэлэхэдээ, мүнөө үеын гол шухала асуудалнуудые шиидхэлгэдэ эхэнэрнүүдэй хабаадалга бүгэдэ арадай хүдэлөөнэй таhаршагүй хубинь болоо гэжэ тэмдэглээ.

Монгол делегациин толгойлогшо Сономын Удвал энэ комиссиин заседани дээрэ үгэ хэлэбэ. Энэ түби дээрэ хамтааран аюулгүй байдал хангаха гээшэ Азиин арадуудта айхабтар шухала асуудал болоно гээд тэрэ мэдүүлээ.

Социально - политическэ асуудалнуудые шиидхэлгэдэ эхэнэрнүүдэй үргэнөөр хабаадалсаагүй hаань, ямаршье орондо нийтын хүгжэлтэ дэбжэлтэ түйлагдахагүй байна. Нийтын ондо ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдэй амгалан тайбанаар, харилсаа холбоотойгоор зэргэ оршолгын, аюулгүй байдалай оршон байдалда, бүхы хүнүүдэй адли тэгшэ эрхэтэй байхада, энээниие түйлажа болоно гэжэ ГДР-эй сүлөөтэ немец профсоюзуудай нэгэдэлэй түбэй правлениин түрүүлэгшын орлогшо Иоганна Тепфер «Эхэнэрнүүд ба хүгжэлтэ» гэhэн темые зүбшэлhэн комиссиин заседани дээрэ үгэ хэлэхэдээ тэмдэглэбэ. Үндэhэ яhанай илгаа гаргалгын али бүхы хорото муухай ябуулганууда эсэргүү, монополинуудай, капиталис дарлалта мүлжэлгэдэ эсэргүү тэмсэлээ улам эдэб хижүүлхыень США-гай элитэ мэдээжэ нийтын ажал ябуулагша Анджела Дэвис эхэнэрнүүдые уряалаа.

ВЦСПС-эй секретарь А. П. Бирюкова «Эхэнэр болон ажал» гэhэн темэ зүбшэн хэлсэhэн комиссиин заседани дээрэ үгэ хэлэбэ. Тиихэдээ эхэнэрнүүдтэ хабаатай асуудалнуудые СССР-тэ хайшан гэжэ, ямараар шиидхэдэг байhан дүй дүршэл тухай, эхэнэрнүүдэй ажал ябуулга тухай, эдэнэй эрдэм hургуули тухай, адляар ажаллаhанайнгаа түлөө тон адли түлбэри абаха ёhо гуримай бодотоор бэелүүлэгдэжэ байhан тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрөө.

Чилиин эрэлхэг патриот Ортенсия Бусси де Альенде «Эхэнэрнүүд национальна бэеэ дааhан байдалай ба уласхоорондын hаналаа нэгэдэлгын түлөө тэмсэлдэ» гэhэн комиссиин заседани дээрэ үгэ хэлэхэдэнь, бүхы түбинүүдэй түлөөлэгшэд халуун альга ташалгаар угтаба. Фашис хунтада эсэргүүсэн Чилиин арадай хэhэн тэмсэлые эдэбхитэйгээр дэмжэhэнэйнь түлөө тэрэ дэлхэйн эхэнэрнүүдтэ гүнзэгы сэдьхэлhээ баяр баясхалан хүргэhэн байна.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ: тоосоон ба hунгалта

КОММУНИСТНУУДАЙ ҮҮРГЭ, ХАРЮУСАЛГА ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ

Улаан-Үдын Ажалай Улаан Тугай орденто авиационно заводто тоосоото-hунгалтын партийна XIII конференци үнгэрөө. Заводой коллектив ажалдаа амжалта туйлажа, партийна конференцинэ угтаба. Уялгаар хараалагдаhанда орходоо 15 хоногоор урид, байгша оной октябриин 16-да товарна продукци гаргаха, худалдаха, одзо оруулха табан жэлэйнгээ түсэб дүүргөө. Угтамжын түсэб мүн хараада абалсаад байхада, заводой коллектив байгша оной гурбадахи кварталай. юhэ hарынгаа түсэб амжалтатайгаар дүүргэhэн байна.

Авиационно заводой коммунистнууд үйлэдбэриингөө эдэ үрэ дүнгүүдые шүүмжэлхы нюдөөр хаража үзэбэ. Бии байhан дутагдалнуудаа усадхажа, эрдэм техникын хүгжэлтэ үргэнөөр хэрэглэхэ, заводой үйлэдбэриин бүхы hалбаринуудта коммунистнуудай үүргэ, харюусалга дээшэлүүлхэ, суртал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри шангадхаха гэхэ мэтын гол шухала асуудалнуудые конференци дээрэ хөөрэлдэhэн байна. Энэ партийна конференциhээ материал доро үгтэбэ.

Авиационно завод Буряад ороной промышленностиин томо предприятинуудай нэгэн мүн. Авиацида хэрэглэгдэдэг продукциhаа эхилээд, арадай үргэн хэрэглэлэй зүйлнүүд: хубсаhа угаадаг машина бэлээд элдэбын гоёолтонууд хүрэтэр гаргадаг юм.

Урдаа табигдаhан шухала зорилгонуудые мүнөө үеын эрдэм техникын эрилтын хэмжээндэ хүрэмөөр шиидхэжэ шадаха эрдэм мэргэжэлтэй хүдэлмэришэд, Буряад ороной хүдэлмэришэн ангиин нэгэ хубинь, инженерно-техническэ мэргэжэлтэд эндэ хүдэлжэ байдаг. Нягта жагсаалтай, хүсэтэй, олон коммунистнуудтай томо партийна организаци — политическэ эмхидхэгшэ-үйлэдбэриин зүрхэ hудаhан болонхой, ажал ябуулгаа эрхилнэ. Заводой коммунистнууд 1974 ондо, байгша оной 3 квартал соо — тоосоото үе соо бүтээhэн ажал хэрэгээ конференци дээрэ хаража үзэhэн байна.

Үйлэдбэри дээрэ коммунист, тэрэнэй үүргэ ба харюусалга гэhэн асуудал тоосоото элидхэл соо, тэрэ элидхэл зүбшэлгэдэ хабаадагшадай үгэ соо гарана. Юhэдэхи табан жэлэй тодорхойлхы 1974 ондо заводой коллектив урдаа табигдаhан зорилгонуудаа, абаhан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар бэелүүлhэн байгаа. Заводой бүхы цехүүд, таhагууд, hалбаринууд энэ хэрэгтэ хубитаяа оруулhан байна. Үйлэдбэрээ hайнаар эмхидхээд, жэгдээр хүдэлhэнэй ашаар үнгэрэгшэ жэлэй, мүн байгша оной үедэ социалис мүрысөөндэ түрүү hуури эзэлдэг цехүүд олон юм. Партиин гэшүүн-мастернуудай ударидадаг үйлэдбэриин бүлэгүүд түсэб, уялга дүүргэхэ хэрэгтэ ехэ хубитаяа оруулаа. Жэшээнь, П. И. Солдатов, М. М. Панчук, Н. С. Сафиулин, В. А. Вильмов, И. В. Файфер гэгшэдэй бүлэгүүд эдэнэй тоодо ороно.

Үйлэдбэриин түрүүшүүл, коммунистнууд, коммунис ажалай ударнигууд, ажалай ветеранууд юhэдэхи табан жэлэй түсэб болзорhоонь урид дүүргэхын түлөө тэмсэлэй манлайда ябана. Үүсхэлшэд-үйлэдбэриин түрүүшүүл — коммунистнууд фрезеровщик Т. И. Федоров, хабсаргагша И. И. Акулов гэгшэд табан жэлэй түсэбые 3,5 жэл соо дүүргэхэ гэhэн үүсхэл завод соогоо гаргаа hэн. Тиин эдэ хоёр хэлэhэн үгэеэ бодото хэрэгээр батадхаа. Түрүү хүдэлмэришэдэй үүсхэл завод соо үргэнөөр дэмжэгдээ hэн. Байгша оной октябриин 1-нэй мэдээгээр заводой 1060 түрүүшүүл хубиингаа табан жэлэй түсэб дүүргээд, арбадахи табан жэлэй түсэбөөр ажаллажа байна. Конференци дээрэ тоосоото элидхэл хэhэн заводой партийна комитедэй секретарь **Г. Д. Бондаренко** эдээн тухайда хэлэбэ.

XII партийна конференциин шиидхэбэри бэелүүлэн, заводой партком, партийна организацинууд үйлэдбэриин асуудалнуудые хододоо хинажа, шалгажа байгаа. Тоосоото үе соо партийна суглаанууд дээрэ, парткомой зүблөөнүүд дээрэ үйлэдбэриин гол асуудалнууд ходо зүбшэгдэдэг, харагдадаг байба. Жэшээнь, мастернуудай эмхидхэлэй оншо, арга тухай, тэрэниие нарижуулха тухай, шэнэ зүйл гаргадаг болохо тухай асуудалнуудаар цехүүдэй партийна организацинуудай тоосоон партком дээрэ шагнагдаhан байна. Үйлэдбэриин ба суртал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри зохилдуулан ябуулhанай ашаар ажалаа заhаруулжа шадаhан жэшээнүүдые элидхэлшэ харуулба. Гурбадахи цех 1974 ондо хэдэн hарын туршада түсэбөө, уялгаа дүүргэдэггүй байhан юм. Цехэй партийна организаци, коммунистнуудынь эмхидхэлэй, политическэ хүдэлмэри шангадхажа, шиидхэгдээгүй асуудалнуудта гол анхаралаа хандуулдаг байба. Партийна суглаанууд дээрэ үйлэдбэриин шухала асуудалнуудые зүбшэбэ. Байгша оной март hарада партком тус цехэй хүдэлмэри хаража үзэhэн байна. Иигэжэ коммунистнуудай оролдолго гаргаhанай ашаар тус цех жэгдэ hайнаар хүдэлдэг, түсэбөө дүүргэдэг болоо hэн.

Мүн шадамар хүтэлбэрилэгшын эмхидхэлэй, хүмүүжүүлгын хүдэлмэрие зохилдуулан ябуулдаг дүй дүршэлые нэгэ мастерай жэшээ дээрэhээ харуулба. Заводой үйлэдбэриин бүхы hалбаринуудтал адли мастер Анатолий Михайлович Степановай бүлэг бэрхэшээлтэй эрхэ байдалда хүдэлөөшье hаа, үйлэдбэриингөө түсэб ходо дүүргэдэг, социалис мүрысөөндэ цех соогоошье, завод доторооошье түрүү hуури эзэлдэг юм. Мастер А. М. Степанов бэлигтэй бэрхэ эмхидхэгшэ, хүмүүжүүлэгшэ, түрүү хүдэлмэришэдтөө түшэглэжэ, ажалаа эмхидхэдэг байна. Нүхэдэйнгөө дунда хөөрэлдөө хэдэг, политинформаторай даалгабаритай, «Заводой габьяата мастер» гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэ түрүүшээр энэ мастерта олгогдоо hэн.

Байгша оной сентябрь hарада болоhон партийна суглаан дээрэ нүхэр Степановые партийна организациин секретаряар hунгаа. 11 жэл соо мастераар хүдэлжэ байгаад, А. М. Степанов авиационно техникум дүүргэө. Ажалша бэрхэ, зонтоёо үгээ ойлголсожо хүдэлдэг дээрэhээ энэ мастер хүдэлмэришэдэйнгөө дунда хүндэтэй болонхой. Иимэ мастернууд заводто олон.

Научно-техническэ дэбжэлтэ тухайда тогтоходоо элидхэлшэ, үгэ хэлэгшэд тоосоото үедэ хэрэглэгдэhэн оньhон техникэ, түхеэрэлгэнүүдые дурдаа. Энээнэй хажуугаар бии байhан дутагдалнууд тушаа тогтоhон байна. Адли үйлэдбэритэй заводуудай, главк соохи дунда зэргын дүнгүүдhээ техническэ талаараа завод гээгдэжэ ябана. Хамhабариин хүдэлмэрие бага болгохо, тэрэниие оньhожоруулха тухай ехэ хөөрэлдөөн болоо.

Бүтээн гаргадаг продукциин шанар, үйлэдбэриин культура дээшэлүүлхэ асуудал заводой партком, дирекциин гол анхаралда байгаа. 1974—1975 онуудта 41 дахин шанарай үдэр үнгэргэгдэhэн байна. «Эрхим шанарай цех, бүлэг, участок» гэhэн нэрэ зэргын түлөө мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Зохихо хүдэлмэри ябуулhанай ашаар продукциин шанар hайжарhан байна. 593 эрхим хүдэлмэришэндэ гаргаhан продукцияа шалгалтагүйгөөр тушааха эрхэ олгогдонхой. Хэды нимэшье hаа, энэ хэрэгтэ дутагдалнууд бии байhаар. Продукциин шанар hайжаруулхын тулада хэхэ юумэн ехэ гэжэ элидхэлшэ, үгэ хэлэгшэд тэмдэглээ.

Хүдэлмэриин саг гээхэ ябадал ехэ байhан зандаа. Ажалhаа гээгдэхэ, элдэб шалтагаанаар ажалдаа гарахагүй ябадалhаа ажалай саг гээхэ ушар олон тохёолдоно гэжэ конференци дээрэ тэмдэглэгдээ. Ажалда орохо, гараха ябадал хороногүй. Энэ ушар хадаа үйлэдбэридэ ехэ hаад ушаруулна.

Заводой капитальна барилга тухай эндэ хөөрэлдөөн болоо. Барилга-хабсаралгын управлени бүхы дээрээ түсэбөө хүсэд дүүргээгүйшье хадаа барилгын ехэ хүдэлмэри эрхилнэ. Энэ табан жэлэй туршада Восточный гэжэ тосхон эдэнэрэй хүсөөр бодоо бшуу. Соёлой томо ордон баригдажа байна. Тиигээшье хадаа байрын гэрнүүдэй барилга улам хурдадхаха эрилтэ барилгашадай үмэнэ табигдана.

Гүрэнэй, партийна журам шангадхаха тухай конференци дээрэ ехэ хөөрэлдөөн болоо. Ажалай, нийтын журам эбдэхэ ябадал олоор үзэгдэнэ. Олон хүн журам эбдэhэн байна. Эдэнэрэй дунда коммунистнууд, инженерно-техническэ мэргэжэлтэд — үйлэдбэри эмхидхэгшэдэй оролсоhоннинь эшхэбтэр байна.

Заводой партийна организаци район соогоо томо организацинуудай нэгэн болоно. Үйлэдбэриин гол гол hалбаринуудта, хүтэлбэрилхы албанда — цехүүдэй начальнигууд, мастернууд болон бусад тушаалда гол түлэб коммунистнууд табигданхай. Заводой бүхы коммунистнуудай 43 процентнь хүдэлмэришэд юм. Тоосоото үе соо 108 хүн партиин гэшүүн болгожо абтаа. Эдээнэй 74,8 процентнь хүдэлмэришэд.

Тоосоото үе соо парткомой, партийна организацинуудай зүгhөө үйлэдбэриин бүхы hалбаринуудта партийна нүлөө ехэдхэхэ хэмжээ абаашье hаань, энэ хэрэг hанаhанда үшөөл хүрэнэгүй. Үйлэдбэриин зарим бүлэгүүдтэ коммунистнууд нэгэн гээ hаа, тон үсөөн, үгышье hаа, огтолон үгы. Тиимэhээ партийна организацинуудай, парткомой энэ талаар хэхэ юумэн ехэ байна.

Партийна суглаанууд хадаа коммунистнуудай хүмүүжүүлгын hургуули мүн. КПСС-эй ЦК-гай майн (1972 оной) Пленумэй hүүлээр, партийна билет hэлгэжэ дүүргэhэнэй hүүлээр партийна суглаануудай үүргэ эли бодо дээшэлhэн байна. Суглаанууд дээрэ коллективэй олон янзын асуудал хэлсэдэг болоhон. Цехүүдэй партийна организацинууд суглаануудаа саг соонь хэдэг, үйлэдбэриин, суртал-хүмүүжүүлгын шухала шухала асуудалнуудые зүбшэдэг болонхой. Тиигээшье хадаа партиин Уставай эрилтын ёhоор суглаагаа зарладаггүй партийна организацинууд бии байhаар.

Баталан абтаhан шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтэ [...] гаха тухай үгэ хэлэ[...] дэглээ. Материальн[...] ческэ хангалга тухай [...] директорэй орлогш[...] Анисимовай тоосо[...] ондо партком дээрэ [...] даhан байгаа. Тэд[...] шиидхэбэри шууд бэ[...] хын тулада шанга [...] табигдаагүй дээрэhэ[...] асуудал hуурияhаа [...] гүй гээд конференци [...] шүүмжэлэл гарана [...]

Суртал-хүмүүжүүлгы[...] дэлмэри улам hай[...] аша үрэ ехэтэй бол[...] литическэ, экономи[...] ралсал үндэр [...] ябуулха гэхэ мэты[...] далнуудта үгэ хэл[...] тоhон байна. Цехүү[...] тийна организацинуу[...] ретарьнар, цехүүдэй [...] нигууд, мастернууд, [...] болон бусад мэргэжэ[...] легадууд: П. М. Б[...] В. А. Хуртов, П. У[...] В. Уржунов, Е. И. Ч[...] шев, В. Д. Клочков, [...] Козлов, заводой ди[...] М. А. Неганов, 1930 [...] коммунист А. И. Сп[...] лон бусад тоосоото эл[...] зүбшэн хэлсэлгэдэ хаба[...]

КПСС-эй обкомой бю[...] гэшүүн, Улаан-Үдын [...] мой нэгэдэхи секретарь [...] Беляков конференци[...] баадажа, дэлгэрэнгы [...] лээ.

* * *

Шэнээр hунгагдаhан [...] тийна комитедэй эмхи[...] заседани боложо, парт[...] секретаряар Е. В. Те[...] секретариин орлогшо[...] М. Г. Упхонов, Ю. Г. [...] щевников гэгшэд hунга[...]

Д. ЖУГДУРО[...]

МАЛША ХҮНЭЙ БАЯР

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

Улаан-Үдын аймагай «Заветы Ильича» совхоздо аймагай ажалшадай дунда мэдээжэ болоhон хонишон Данзан Чимитович Бандаев хүдэлдэг юм.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй байгша оной октябриин 10-най Указаар нүхэр Д. Ч. Бандаевта «Буряадай АССР-эй габьяата малшан» гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдоо. Данзан Чимитович зунай шатама наранhаа, үбэлэй янгинама хүйтэнhөө айхаяа болиhон улаан хара шэгтэй, хүдэр бэетэй хүн юм. Теэд тэрэнэй намтар мэдэхэ хүн зон нютагтань олон даа.

Данзан Чимитович Эсэгэ Ороноо хамгаалгын дайнда хабаадалсаhан. Тэрэ өөрынгөө олон үетэн нүхэдтэл 1940 ондо сэрэгэй бодото албанда мордоо бэлэй. Тиигэжэ 7 жэлэй туршада армида ябаhан байна. Энэ удаан сагай хугасаада буряад хүбүүнэй сэдьхэл зүрхэндэ ходол түрэл Буряадайнь талэ дайда, уужам дайдаарнь бэлшэhэн хониин hүрэгынь hанагдадаг бэлэй.

Д. Ч. Бандаев Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай үедэ Улаан Одоной орденоор, олон медальнуудаар шагнагдаhан юм. Дайн сэрэгшье үнгэршэбэ. Жэл ерэхэ бүри Данзан Чимитовичэй дайнда гэмтэhэн бэеын шарха дайн тухай hануулдаг болонхой. Хэды тиигэбэшье нүхэр Бандаев ажалдаа амжалтатай, нүхэд зондоо хүндэтэй ажаллана.

Нүхэр Бандаевай хонидоо харууhалдаг газарынь совхозой түб — Хурамшаhаа Оронго ошоhон харгыда дүтэхэнэ. Энэ харгыгаар оло дахин ябаhан анхаралтай хүн эртэ үглөөгүүр гү, али үдэшэлэн орой болотор хонидоо адуулhан Данзан Чимитовичые нэгэтэ бэшэ хараhан лэ байха.

Д. Ч. Бандаев хонишон болохынгоо урда армиин hүүлээр 10 жэл соо механизаторай ажал эрхилээ юм. Харин мүнөө 20 шахуу жэлэй туршада хонишоноор хүдэлнэ.

Хонишоной ажал хүндэ гэжэ эли. Энэ ажалда hайн дүнгүүдые туйлахын тулада ажалша бэрхэ байхаhаа гадна, дүй дүршэл, малда дуратай байха хэрэгтэй бшуу. Эдэ малшанда хэрэгтэй шэнжэнүүд хонишон Д. Ч. Бандаевта бүгэдэ бии гэхэдэ hэжэглэлтэгүй. Юуб гэхэдэ, тэрэ хонишон болоhон сагhаа хойшо түсэбөө ходо дүүргэдэг байгаа бшуу. Тиихэдэ юhэдэхи табан жэлэйнгээ түсэб бэелүүлэнхэй. Байгша ондо 100 эхэ хонин бүриhөө 105 хурьга абаха гэhэн уялгадаа хүрөө. Мүн хонин бүриhөө 3,6 килограмм ноoho хайшалхаб гэжэ үндэр үгээ үгэhэн hаа, тэрэнээшье дүүргэжэ шадаа.

Туйлаhан амжалта тухайгаа хөөрэжэ угыт гэхэдэмнай иигэжэ хэлэбэ: Мүнөө жэлдэ нарай хурьгадые тэнжүүлхэдэ, глюкозо, загаhанай тоhон болоод даа, үхэрэй үдхэн hүн ехэ туhа хүргөө. Энээнэй хажуугаар олон хурьга абахын тула үрэжүүлгэ гээшые саг болзор соонь, hайн шанартайгаар үнгэргэхэ шухала. Гадна, бардам хүрэхэ үбhэ тэжээл ехэ хэрэгтэй, — гээд Данзан Чимитович таран татажа бэлшэжэ ябаhан хонид руугаа hанаа зоборитойгоор харан хөөрэнэ.

Мүнөө хонишоной сэдьхэл лаб лэ баясана ёhотой. Юуб гэхэдэ, Бандаевай отарынхид хонидойнгоо үрэжүүлгэ дүүргэнхэй. Тиихэдэ өөрын гараар бэлэдхэгдэhэн 600 центнер hайхан үбhэн бии.

Д. Ч. Бандаевай бүлынхид нэгэ отара дээрэ суг хүдэлнэ. Нүхэр Бандаевтан бэрхэ ажалшан байхаhаа гадна, 8 үхибүүдээ ажалда дуратайгаар, бэрхээр, ёhотойл манай сагай хүнүүдые хүмүүжүүлнэ, үндылгэнэ. Эдэнэрэй ехэниинь — Нима-Самбу гэгшэнь Улаан-Үдын технологическа институт дүүргэнхэй, мүнөө Томск хотодо ажаллажа байна. Удаадахи үхибүүниинь — Пурбо-Ханда Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ Буряадай багшанарай институт 1973 ондо дүүргэhэн юм. Мүнөө Пурбо-Ханда Оронгын дунда hургуулиин багша. Гурбадахинь — Цырен-Ханда болоно. Энэ басаганиинь хоёр жэлэй туршада гэртэхиндээ туhалhанай hүүлээр, энэ жэлдэ медицинскэ училищида ороо. Тиихэдэ Цырен-Хандын удаадахи Пурбо-Доржо түрэл совхоздоо энэ жэлhээ ахалагша хонишоноор хүдэлжэ эхилээ. Бандаевтанай бэшэ үхибүүдынь Гильбэрэй дунда hургуулида hурана. Тэдэнэрынь сүлөө сагтаа ходоодоо гэртэхиндээ шадаха зэргээрээ туhалжа байдаг.

Үхибүүдэйнь нэгэн эсэгынгээ эрхилжэ ябаhан ажалынь шэлэжэ абаа. Данзан Чимитовичэй хүбүүнэй хонишоной хүндэ ажал олон ажалай дундаhаа шэлэжэ абаха хэрэгтэнь эсэгын жэшээ, тэрэнэй hургаал нүлөөлөө гэхэдэ зүб ха. Тиимэhээ Д. Ч. Бандаевай эрхилжэ ябаhан ажал тэрэниие үргэлжэлүүлжэ, хүгжөөжэ шадажа хүнэй гарта гэжэ бидэшье хэлэхэ эрхэтэйбди. Тиимэhээ хонишон эсэгын баяр (хүбүүндээ ажалаа уг залгуулан дамжуулhандаа) — олоной, бидэнэрэй баяр.

Д-Р. ДАМБАЕВ.

Буряад оронноймнай суута хонишодой нэгэн, Зэдын аймагай Борьёогой совхозой ахалагша хонишон, Социалис Ажалай Герой Гасарун Лубсанович Рабдаев түл абаха, ноoho хайшалха, хурьгадай шэгнүүр нэмээхэ табан жэлэйнгээ түсэбые болзорhоонь урид дүүргээ юм. Жэшээнь, гансахан байгша ондо 100 хонин бүриhөө 127,7 хурьга томо болгоо, хонин бүриhөө 4,6 килограмм ноoho хайшалаа, хурьган бүхэнөө 22,5 килограмм шэгнүүртэйгээр эхэhээнь hалгаагаа.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

Сэлэнгын аймагта

ЛУГОВОДОЙ АМЖАЛТА

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой үнинэй луговод Шайми Ахметханович Ахметханов шударгы ажалаараа аймаг дотороо мэдээжэ болоhоор үнинэй. Энэ нүхэр түсэбтэ табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ оролдосотойгоор ажаллаа, даажа абаhан Шара талынгаа участогые хэды дахин уhалhан, үтэгжүүлhэн байна.

Шайми Ахметхановай участок дээрэhээ үбhэ хурааха түсэб 140 процент дүүргэгдээ гэхэ гү, али сабшалангай гектар бүриhөө 23 центнер hайн шанартай үбhэн абтаа. Түсэбэй ёhоор гектарhаа 18 центнер абтаха байhан юм.

hаяхан хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй hайндэртэй дашарамдуулан, түрүү луговод Шайми Ахметханович Ахметханов Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаа.

ФЕРМЭНҮҮД СООhОО ЭРХИМЛЭБЭ

Сентябрь hарада hү абалгаар аймагай колхоз, совхозуудай haалиин болон үүлтэртэ фермэнүүдэй дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые КПСС-эй райкомой бюро, ажалшадай депутадуудай аймагай Соведэй гүйсэдком хаража үзөөд, «Эрдэм» колхозой Дэбээнэй haалиин фермын коллектив (даагшань Ц. Э. Жигмитова) илажа гараа гээд тоологдоо. Энэ коллектив hү абалгаар hарын түсэбые 103,5 процент дүүргэhэн, үнеэн бүриhөө 2.270 килограмм hү haahан, нёдондо жэлэй энэ үеынхидэ орходоо hү абалгые 26 центнерээр дээшэлүүлжэ, үнеэн бүриhөө 30-аад килограмм үлүү hү haahан байна.

Энэ коллективтэ КПСС-эй райкомой, ажалшадай депутадуудай аймагай Соведэй гүйсэдкомой дамжуулгын Улаан туг барюулагдаба.

Манай корр.

НОВОСИБИРСКЫН hОНИН

СОВЕТ ОРОН ДОТОРНАЙ

ПАРТИИН XXV СЪЕЗДЫЕ УГТУУЛАН

Новосибирскын радиодетальнуудые хэдэг заводой коллектив продукци үйлэдбэрилхэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, ажаhуудал хангалгын хэрэгсэлэй эд бараа үйлэдбэрилхэ талаар юhэдэхи табан жэлэйнгээ түсэб байгша оной майн эхеэр дүүргэhэн юм. КПСС-эй XXV съездын хүндэлэлдэ зорюулагдаhан митинг дээрэ заводой хүдэлмэришэд шэнэ социалис уялганиудые баталан абаба. Удаадахи, арбадахи табан жэлэй туршада тус заводой коллектив үйлэдбэрилэн гаргадаг бүхы продукциингаа хэмжээе 2 дахин, ажалай бүтээсые 2,2 дахин дээшэлүүлхэ гэжэ хараалба.

XXV съездын хүдэлмэрез эхилхэ үдэр болотор электролитическэ конденсаторнуудые суглуулха автомат оньhотой хоёр лини, үнгэтэ телевизорнүүдтэ тодхогдодог конденсаторнуудые гаргаха автомат оньhотой нэгэ лини ашаглалгада оруулхабди гэжэ шэнэ социалис уялганууд соонь хэлэгдэнэ.

ХҮДЭЛМЭРИШЭД ОЛООРОО hУРАНА

«Сибэлектротяжмаш» завод бүхы Сибириин хизаарай томо заводуудай нэгэн юм. Тус заводой хүдэлмэришэд партийна ба комсомолой hуралсалда олоороо хабаадана. Байгша ондо дүн хамта 3800 хүн hуралсалда ябажа эхилээ. Марксизм-ленинизмын үндэhэ hуури шудалха 14 hургуули, теоретическэ 19 семинар, комсомолой 20 политкружок, коммунис ажалай 24 hургуули, экономико шудалха 13 hургуули эндэ нээгдэнхэй. Заводой 140 хүтэлбэрилэгшэ болон инженерно - техническэ хүдэлмэрилэгшэ пропагандистаар томилогдонхой. Пропагандистнууд ба лекторнүүдэй мэргэжэл шадабариие дээшэлүүлхэ зорилготойгоор нэгэ жэлэй лекторэй hургуули ноябриин 1-hээ нээгдэхэ юм.

МИЛЛИОН ПАССАЖИР ЗӨӨГДЭБЭ

Новосибирскын агентство шэнэ жэлэй эхинhээ миллион хүниие октябриин 2-ой үдэр зөөhэн байба. Новосибирскын хэлхеэ холбооной институдай табадахи курсын студентка Ирина Никольская тэбхэр миллиондохи пассажир байба. Ирина Никольскаяда биледтэйнь хамта «АН-24» түхэлэй самолетой модель барюулагдаа.

Новосибирскын центральна городской агентствын коллектив байгша онойнгоо 9 hарын түсэбые бүхы талаарнь холо үлүүл[...] гэhэн байна.

УРААЛhАА АЛАС[...] ЗҮГ ХҮРЭ[...]

«Сибэлектро[...] трестын коллекти[...] хабсаралгынгаа [...] риин табан жэлэй [...] амжалтатайгаар [...] тухайгаа hаяхан [...] Сибириин хаб[...] юhэдэхи табан [...] жэл 9 hара соо 725[...] ганиудта хабаадаж[...] даа ехэ амжалта [...] байна.

Ачинска хладо[...] Красноярскын алю[...] луулдаг завод, Яга[...] ментын завод, Но[...] скын хүдөө барилг[...] нат бодхоолсоо.

ХҮГЖЭМШЭД[...] КОНКУРСДО О[...]

Португалиин хүг[...] пианист Вианна да [...] нэрэмжэтэ конкурс [...] линн нииcлэл хото [...] до октябриин эсэст[...] юм. Новосибирскын [...] нууд — М. Ч. Гл[...] рэмжэтэ консерватор[...] шанар Леонид Ни[...] Синцев, Теофил [...] Фикис гэгшэд энэ ко[...] түрүүшынхеэ хаба[...] ошобо.

Программаар хара[...] hан зохёолнуудhа[...] Новосибирскын пиан[...] Прокопьевой, Чай[...] Бетховеной, Моцар[...] маниновай зохёо[...] гүйсэдхэхэ юм.

МҮРЫСӨӨН[...] ИЛАГШЫН ХҮНД[...]

Севернэ районо[...] Ильича» колхоз[...] түрүүшүүлдэ зорю[...] үдэшэ үнгэргэгд[...] рэндэ hү тушаа[...] лэйнгээ түсэб дү[...] колхозой Медвежен[...] мын коллективтэ [...] зорюулагдаhан байб[...] шадай ба haали[...] жалтата ажал хү[...] тухай парткомой [...] М. Д. Брицев хөөр[...]

Фермын колл[...] «Юhэдэхи табан [...] ударнигуудта» гэhэ[...] тугхан барюулагда[...]

АНАТОЛИЙ ПОЛЯКОВОЙ ВЫСТАВКЭ

Баруун Сибирьтэ [...] даг ТАСС-ай фо[...] пондент. Новосиби[...] рэhэн Анатолий Н[...] Поляковой выстав[...] хан Академгородо[...] дэбэ. hүүлэй жэл[...] рэнэй буулгаhан 100 [...] фото-зураг тус [...] дэ табигдаа. Тэрэ [...] уласхоорондын ба [...] на выставкэнүүдтэ [...] жа, алтан ба мүнгэ[...] нуудта хүртэhэн [...] рагууд тэдэнэй дун[...]

С. ОЧИ[...]

Москвагай полиграфическа фольгагай заводой [...] тив КПСС-эй XXV съездын материалнуудые, «СС[...] гражданин» гэhэн паспортнуудые бэлдэхэдэ хэр[...] хэ шэнэ фольга гаргадаг болобо. Энэ захнлые [...] эрхим аппаратчигууд болон технологууд дүүргэ[...]

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: вакуумна шэнэ түхеэрэлгэ.

ТАСС-ай фото[...]

ШИИДХЭГДЭХЭЭР БОЛОhОН АСУУДАЛ

ШЭНЭ АРГАНУУД ЮУИДЭ ТООГДОНОГҮЙБ?

hүүлэй жэлнүүдтэ республикэ доторнай байгаали хамгаалха, илангаяа газарай хүрьhэнэй hалхинда үлеэлгэжэ гү, али уhанда абтажа нуралгатай тэмсэхэ талаар горитой хүдэлмэри ябуулагдадаг болоо. Гэбэшье, мүнөө үедэ «Росгипрозем» институдай Буряадай отделениин зохёоhон, мүн суглуулан бүридхэhэн дүнгүүдые согсолон харахада, нилээд ехэ газарай хүрьhэн hалхинда үлеэлгэжэ гү, али уhанhаа муудажа байна. Тусхайлан хэлэбэл, республика доторнай бүхыдөө 567 мянган гектарай гэхэ гү, али 218 мянган гектар газарай хүрьhэн шанга hалхинда үлеэлгэжэ, 97 мянган гектар тариалан уhанда абтажа, хүдөө ажахыда ехэ хохидол ушаруулна. Энээнhээ гадна аймагуудай харьяата газар нютагуудта 50 мянган гектар тариалан, бэлшээриин газар элhэндэ абташоод, мүнөө улам дарагдажа байна. Илангаяа Хурамхаанай, Баргажанай, Сэлэнгын, Зэдын, Хоринн, Хэжэнгын аймагуудай хүнгэн хүрьhэтэ газар шанга hалхинда үлеэлгэжэ, гол, горхоной уhанай үертэ абтажа, ургасань жэл бүри доошолно. Тиимэhээ газарай хүрьhэ хамгаалжа, үрэжэлыень hайжаруулха гээшэ ажахынуудай мүнөөдэрэй гол шухала зорилгонуудай нэгэн болонхой.

Үрэжэлтэ газарайнгаа хүрьhэнэй hалхинда үлеэлгэжэ, уhанда абтажа, нураха ушартай эрид тэмсэхын тула олохон аймагуудай ажахынууд илангаяа ороohото ургамалнуудаа hужаагтуулан тариха арга үргэнөөр хэрэглэжэ захалаа. Энэ арга тон зүбөөр, бүхы гурим заабаринуудыень хазагайруулангүй хэрэглэбэл, хүрьhэнэй hалхинда үлеэлгэхэнь хоёр дахин доошолжо, ургасань гектарай 2—3 центнерээр дээшэлдэг байна. Хоёрдохёор, ороohо тарягаа hужаагтуулан тарихадаа, ондоо машина, техникэ хэрэглэлтэгүй гээшэ. Тиин hүүлэй жэлнүүдтэ республикымнай ажахынууд энэ арга хэрэглэдэг болобошье, тон бага газарта туршагдана. Гэхэтэй хамта зарим аймагууд үнгэрhэн хоёр-гурбан жэлэй туршада hужаагтуулан таридаг полиёо улам хороожо байна. Жэшээлбэл, Зэдын аймаг 1972 ондо бүхыдөө 15,4 мянган гектарта ороohото ургамалнуудые hужаагтуулан тариhан байбал, 1974 ондо оройдоо 1,8 мянган гектарта таряа. Мүн Мухар-Шэбэрэй, Баргажанай, Загарайн, Сэлэнгын аймагууд hужаагтуулан тариха газараа 1972 онойхиhоо 2—3 дахин бага болгоо. Иигэжэ дурсагдагша аймагуудай ажахынууд газарай хүрьhэнэй hалхинhаа, уhанhаа гэмтэлгэтэй тэмсэхын орондо, энэ туhатай арга тооногүй.

Ороohото ургамалнуудые hужаагтуулан тарихаhаа гадна, газарай хүрьhэ урбуулачгүй хахалхада, hалхинда үлеэлгэхэдээ ехээр муудадаггүй, саhа тогтоосотой байдаг юм. Энэ аргын али зэргээр аша үрэтэй байhаниинь республикымнай зарим түрүү ажахынуудай дүй дүршэл, эрдэмтэдэй хэhэн туршалга элишэлэн гэршэлжэ үгэнэ. Гэбэшье хүрьhэнэй гэмтэлгэтэй тэмсэхэ энэ арга аймагуудта, колхоз, совхозуудта мүнөө хүрэтэрөө тон муугаар нэбтэрүүлэгдэнэ. Тусхайлан хэлэбэл, 1971—1974 онуудай туршада оройдоол 120 мянган гектарай хүрьhэ урбуулхагүй плугаар элдүүрилэгдээ гэхэ гү, али хараалагдаhан түсэбөө 60 процент дүүргэhэн байнабди. Илангаяа hалхинда үлеэлгэжэ муудадаг хүрьhэтэй газараар элбэг Баргажанай, Хурамхаанай, Зэдын, Хяагтын, Сэлэнгын, Мухар-Шэбэрэй, Хэжэнгын аймагуудай ажахынууд хүрьhэ урбуулангүй хахалха техникэтэйшье hаа, хүсэд хэрэглэнэгүй, үргэнөөр нэбтэрүүлнэгүй.

Тиихэдэ хүрьhэнэй гэмтэлгэтэй эрид тэмсэхын түлөө гансашье газарай хүрьhыень урбуулангүй элдүүрилхэ бэшэ, мүн иимэ поли дээрэ хэрэглэгдэхэ тусхай сеялкээр тарилгаяа хэхэ хэрэгтэй юм. Теэд Хоринн, Хэжэнгын, Сэлэнгын, Түнхэнэй аймагуудта энэ хүдэлмэри тон муугаар ябуулагдана.

Гурбадахи аргань гэхэдэ, hалхинда ехээр үлеэлгэдэг гү, али элhэлиг, элhэндэ дарагдаhан газарта модо hужаагтуулан hуулгахада нилээд туhатай юм. Энэ хүдэлмэри республикымнай олохон аймагуудта ябуулагдажа, яhала hайн үрэ дүн харуулаа. Хүнгэн хүрьhэтэй поли дээрэ модо тарижа захалhаар 8 жэл үнгэрбэ. Энэ хугасаа соо бүхыдөө 5 мянган гектарта модон hужаагтуулан таригдабашье, нилээд дутагдалнууд ушарhаар. Тусхайлан хэлэбэл, таригдаhан модонуудай хахадынь шахуу малда гэшхүүлжэ гү, али харууhа муутай байhан дээрэhээ үндэhөөрөө хатажа hалашана.

Энээнэй гол шалтаг гэхэдэ, таригдаhан модо харууhалха талаар ямаршье хэмжээн абтанагүй. Тиигэжэ саг соогоо уhалагдаагүй, бог буртаг үбhэнэйнь усадхагдаагүй дээрэhээ хүсэд ургаха шадалгүйдэжэ, тэрэ хосорно гээшэ. Хоёрдохёор, колхоз, совхозууд модо hужаагтуулан тариха полиёо уридшалан заажа үгэнэгүй, мүн газарын hайнаар элдүүрилэгдэжэ, бэлдэгдэдэггүй дээрэhээ, илангаяа ехэхэн бэлшээри элhэндэ дарагдажа байна.

Дүрбэдэхинь гэхэдэ, газарай хүрьhэ бэхижүүлхэ, үрэжэлыень hайжаруулха гэбэл, заабол минеральна үтэгжүүлгэ оруулжа, наг шэбхэ ехээр гаргажа, тараaха шухала. Гэбэшье энэ талаар баhал дутагдалнууд ушарhаар.

Саашань хэлэхэдэ, газарай хүрьhэнэй гэмтэлгэтэй тэмсэхэ зорилготойгоор полиёо хүрьhэ урбуулхагүй техникээр элдүүрилбэшье, энэ хүдэлмэрез тон муу шанартайгаар үнгэргэнэ. Тиимэhээ бүхы паарынь зундаа бог буртаг үбhэндэ дарагдажа, жэл бүри тарянайнь ургаса доошолно. Жэшээлбэл, Хэжэнгын аймагай Худанай совхоз, Сэлэнгын аймагай «Эрдэм» колхоз болон Хяагтын совхоз паараа намартаа 5—6 дахин элдүүрилхын орондо оройдоо 2—3 дахин элдүүрилээд орхижорхёо. Эсэстэнь тэрэ полинь бүхыдөө бог буртаг үбhэндэ дарагдажа, хүрьhэ урбуулангүй газар элдүүрилхэ техникээршье хахалхын аргагүй болоод байна.

Тиихэдэ зарим ажахынуудай мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд хүрьhэнэй гэмтэлгэтэй тэмсэхын орондо «хэрэгтэй машина, техникэгүйбди» гэhэн шалтаг урдаа барижа, ямаршье хүдэлмэри ябуулнагүй. Жэшээлбэл, Хурамхаанай аймагай ажахынууд хүрьhэ урбуулангүй элдүүрилхэ КПГ-250, КПП-2,2 түхэлэй 165 плуг, КПЭ-6, КШ-3,6 түхэлэй 77 культиватор болон СЗС-2,1 түхэлэй 80 сеялкэтэй байбашье, түсэбөөр хараалагдаhан ажалаа жэл бүри дүүргэнэгүй. Мүн иимэрхүү техникээр хүсэд хангагдаhан Хяагтын, Мухар-Шэбэрэй, Баргажанай, Сэлэнгын аймагуудай ажахынуудай мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд газарай хүрьhэнэй нуража эбдэрэлгэтэй тэмсэхын түлөө анхаралаа хандуулнагүй гэхэ гү, али шэнэ онол аргануудые үргэнөөр нэбтэрүүлхые оролдоногүй гээшэ. Иигэжэ дурсагдагша аймагуудай ажахынуудта эбтаhан техникэнь хүсэд хэрэглэгдэнэгүй.

Тиихэдэ олохон колхоз, совхозуудай мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд дээрэ дурсагдаhан түрүү аргануудай аша үрые хүсэд ойлгоогүй дээрэhээ гэхэ гү, али hайн найдалгүй байhандаа газарай хүрьhэнэй hалхинда үлеэлгэжэ, уhанда абтажа, гэмтэлгэтэй тэмсэхэ хүдэлмэрез ёhын тэдыдэ ябуулhандаа ямаршье үрэ дүн туйланагүй, туйлахашьегүй байна. Саашадаа эдэ дутагдалнууд дары усадхагдажа, газарайнгаа үрэжэл hайжаруулха талаар, горитой хүдэлмэри улам үргэнөөр ябуулагдаха зэргэтэй.

А. КОСЫГИН,
Буряадай АССР-эй Хүдөө ажахын министерствын ахалагша агроном.

Эрдэм бэлиг — эрхим баян

1974—1975 онуудай һуралсалай жэлэй түгэсхэлөөр республикын хэблэлэй хуудаһануудта «Республикын һургуулинуудай багшанарай коллективүүдтэ Уланай, Михайловкын, Кабанскын, Гүндын, Мухар-Шэбэрэй дунда һургуулинуудай багшанарай хандалга» толилогдоо һэн. Түсэбтэ табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ Буряад ороной ажалшадай үмэнэ, илангаяа хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй урда ямар ехэ харюусалгатай зорилгонуудай табигдаад байһан тухай хандалга дотор хэлэгдээд, республикын багшанарай коллективүүдые, һурагшадые тон шухала хэрэгүүдэй хажуу талада үлэхэгүйе уряалһан байгаа.

«Ажалай табадахи четверть, һурагшадай зунай амаралта — ажалай ба амаралтын һайндэр гэһэн уряа доро үнгэрэг лэ!» гэһэн үгэнүүдээр хандалга дүүрэһэн байгаа.

Иимэ хандалгада гараа табин, республикын һургуулинуудай багшанарай коллективүүдые уряалагшад өөһэдөө хэр зэргээр үгэдөө хүрэбэ хаб гэжэ манай газетын уншагшад һонирхохо ёһоороо һонирхоно.

Тус асуудалда харюу абаха зорилготойгоор манай газетын корреспондент Яруунын аймагай Гүндын һургуулида ошожо үзэһэн байгаа. Хандалгада гараа табилсаһан Гүндын һургуулиин һурагшадай хүсөөр юун хэгдээб, тэндэ ажалай ашаар хүмүүжүүлгэ ямараар бэелүүлэгдэнэб гэжэ харуулхые хүсэһэн «Эрдэм бэлиг — эрхим баян» гэһэн заншалта хуудаһая уншагшадай анхаралда дурадханабди.

АЖАЛШАДАЙ ХАЛААНИИЕ БЭЛДЭНГЭЭ...

…ндэ хандалгада гараа табилса… айхабтар ехэ харюусалгые …дэрээ даажа абаһанаа һайн …жо байгаабди. Зүгөөр үгэдөө …хэ бирахагүйбди гэжэ һана… аяандаашье тиимэ харюусал… «зууралдахагүй» һэн бэзэ.

«Мүнөө үеын манай һурагшад — …оймнай ажалшадай ерээдүй ха… мүн. Тиимэһээ ажалда ком… ёһоор хандадагаар тэдэниие …үүжүүлхэ гээшэ һургуули бү… тэрэнэй багшанарай кол…ивэй, комсомолой болон пионе…эхинүүдэй гол шухала зорил… болоно» гэһэн үгэнүүдээр хан… эхилээ һэн. Үнэхөөрөөшье, …оронойемнай ерээдүйн ажал… мүнөөдэрэй һургуулида бэл…дэжэ байна ха юм. Илангаяа …жэжэ байһан хүдөө ажахыда …р шамбай хүбүүд, баһагадай …үүд ходо хэрэгтэй боложо бай…

…андалгада гараа табихадаа, …ямар юумэндэ түшэглөөби…? Нэн түрүүн урда жэлнүү… дүршэлдэ түшэглөөбди. …эй жэлнүүдтэ манай һургуу… ахамад классуудай һурагшад… болон амаралтын лагерь… байжа, түрэл совхоздоо нилээн …уһа хүргэдэг һэн. Үшөө ямар …ндэ түшэглөөбибди гэхэдэ, …үүлиингаа материальна үн…ндэ найдаа гээшэ хабди.

…ургуулидамнай ажалай, үйлэд…иин һуралсал муу бэшээр ябуу…һана гэжэ хэлэхэ дуран хүрэ… Иигэжэ бэшэхэдээ, би бэеэ …хана бэшэб. Үйлэдбэриин һу…алай талаар директорэй ор… Г. И. Крашенининэй орол…оор ехэ юумэн хэгдэнэ гэжэ …глэхээр.

…ургуулимнай ехэ гараж барюу… Тэрээн соомнай ашаанай …-164, хүниие зөөдэг ГАЗ-51 …алтатай) хоёр машина байха. …5М түхэлэй «Казахстан» гэжэ …кэтэ трактор худалдажа абаа …и. 1971 ондо һурагшадай үй…эриин бригадануудай республ…анска слет дээрэ 1-дэхи һуури …жэ, МТЗ-52-1 түхэлэй мөөргэ …тор шан абаа бэлэйбди. Совхо…оо үгэһэн МТЗ-50 түхэлэй …торые өөһэдынгөө хүсөөр үр… кабинатай, хоёроложон жолоо…гатай болгон хубилгаабди. Тэ… тракторнай һуралсалай хэрэгтэ …нхэй. Кабиныень үргэн болго… ушарнай юун бэ гэхэдэ, хоёр …агшадай хажууда инструктор …саха болоно. Үйлэдбэриин һу…салай хоёр кабинет байха.

…игэжэ һургуулиин үйлэдбэриин …салай материальна үндэһэн … тобшоор хэлэбэ гээшэб.

…—8-дахи классуудта, хэнэйшье …ээр, ажалай хэшээлнүүд бо… ааб даа. Эдэ классууднай …хоёр бүлэг болгогдодог. Басагад гэрэй ажалай хэшээл гарадаг ааб даа. Тэрэ хэшээлые Ирина Батуевна Дашанорбоева үнгэргэдэг. Хүбүүд дарханай хэрэг шудалдаг. Дарханай хэрэгсэл, станогууд бии. Мастерской байха. Савелий Самсонович Самсонов хүбүүдые дарханай хэрэгтэ һургадаг.

Харин ахамад классуудта үйлэдбэриин һуралсал хадаа ажалай болон политехническэ практикум гэдэг программаар эмхидхэгдэдэг юм. Тус программа соо 17 практикум ородог гээшэ. Һургуулида үйлэдбэриин һуралсал ямар шэглэлээр үнгэргэгдэнэб, тиимэл практикумай программа шэлэгдэдэг.

Манай һургуулида «Тракторай болон тракторна хүдэлмэриин технологиин практикум» гэһэн программаар үйлэдбэриин һуралсал ябуулагдана. Программын ёһоор 70 час үгтэдэг. Программаар хараалагдаһан материалаа шудалаад, практика гараад байхадаа, һурагшад хүдөөгэй механизаторай үнэмшэлгэтэй гү, али эрхэтэй болохо юм.

Манай һургуулида трактор шудалуулдаг болоһоор арбадахи жэлээ ябанабди. 1964—1965 онуудай һуралсалай жэлдэ эгээл түрүүшынхеэ трактористнуудые бэлдэжэ эхилһэн байнабди. Тэрэ һуралсалай жэлые дүүргэхэдээ, 45 хүндэ хүдөөгэй механизаторай үнэмшэлгэ барюулһан байнабди. Тэрэ гэһээр яһала олон хүн механизаторай эрхэтэй гү, али үнэмшэлгэтэй болоһон байха.

Һүүлэй хоёр жэлэй дүн хаража үзэбэл, иимэрхүү байна. 1973—1974 онуудай һуралсалай жэлдэ хамтадаа 69 хүн трактор болон хүдөө ажахын бусад машина шудалаа. Тэдэнэй 47-ниинь 3-дахи классай трактористын эрхэтэй боложо, 22 хүн хүдөөгэй механизаторай үнэмшэлгэдэ хүртэһэн байна.

Үнэмшэлгэ права хоёрой хоорондо ямар илгаа бииб? Праватай хүн тракторист болоод хүдэлхэшэ эрхэтэй. Тиихэдэ үнэмшэлгэ абагшад тракторстаар хүдэлхэл юм бэзэ, зүгөөр һүүлдэнь СПТУ-гай дэргэдэ богони болзорой курсада һураад, эрхэтэй болохо ёһотой.

Харин 1974—1975 онуудай һуралсалай жэлдэ 70 һурагшадай 68-ниинь трактор болон бусад машина шудалжа гараа. Бултадаа хүдөөгэй механизаторай үнэмшэлгэ абаа юм.

Нажартаа болон намарай хураалгын үедэ механизатораар һайн хүдэлжэ гарагшадай үнэмшэлгые эрхээр һэлгэхэ гэжэ аймагай хүдөө ажахын управлениин мэргэжэл олгохо комисси шиидхээ һэн. Тэрэ комиссида аймагай хүдөө ажахын управлениин, «Сельхозтехника» нэгэдэлэй таһагай ахамад мэргэжэлтэд ородог юм.

Трактор болон хүдөө ажахын бусад машина шудалһан һурагшад теоретическэ асуудалнуудта тоб байса харюу үгэжэ, юу хэжэ шадаха болоһоноо комиссиин гэшүүдтэ харуулха ёһотой бшуу.

Һургуули дүүргэжэ гарагшадай хэдынь хүдэлнэб, хэдынь саашаа һурахала ошооб гэһэн бүридхэл хэдэг зомди. Жэшээнь, 1974—1975 онуудай һуралсалай жэлдэ арбадахи гурбан класс байгаа. 10-дахи «А» классые 28 хүн дүүргээ. Тэдэнэй 5-ниинь дээдэ һургуулида, хоёрынь техникумдэ ороо. 10 хүн Тулдуунай совхоздо хүдэлнэ, зургаанииинь трактор жолоодоно. Долоон хүн Яруунын совхоздо ажаллана, тэдэнэй гурбаниинь тракторта һуунхай.

Тиихэдэ 10-дахи «Б» классые 21 хүн дүүргээ һэн. Нэгэшье хүн дээдэ һургуулида ороогүй. Хоёр хүн техникумдэ һурана. Бэшэниинь Яруунын совхоздо хүдэлжэ байна. Харин табаниинь тракторта хүдэлнэ.

10-дахи «В» классые 21 хүн дүүргэжэ гараа. Тэдэнэй гурбаниинь дээдэ һургуулида, хоёрынь техникумдэ оронхой. Хоёр басагад ГПТУ-да оёдолой мастер болохоор һурана. Бэшэниинь гол түлэб Яруунын болон Тулдуунай совхозуудта хүдэлнэ. Жэшээнь, Яруунын совхоздо ажаллажа байһан зургаан хүнэй зариманиинь механизатораар хүдэлнэ.

Манай һургуули дүүргэгшэд юундэ Тулдуунай совхоздо хүдэлнэб гэжэ хэлэхэ болоо һаа, иимэ байна. Тулдуунай совхоз хадаа Яруунын совхозһоо таһаржа, амяараа ажахы болоһон юм. Тулдуунда найман жэлэй һургуули байһан аад, имагтал мүнөө жэлдэ дунда болгогдоо. Тиигэтэрнь Тулдуунай һурагшад манда ерэжэ, ахамад класста һураха баатай болодог байгаа. Тиигээд лэ өөрынгөө түрэл совхоздо бусаһан болоно бшуу.

1974—1975 онуудай һуралсалай жэлдэ трактор болон хүдөө ажахын машина шудалжа гарагшадай үсөөхэниинь — оройдоо 16 хүн механизатораар ажаллана гээшэ ааб даа. Гэбэшье, нүгөөдүүлынь хэрэгтэй болоо һаань, хэзээшье тракторта гү, али комбайнда һуугаад, хабарай тарилгада, намарай хураалгада һэггүй хүдэлжэ шадаха болоһон зон гэжэ би сэхэ хэлэхэ байнаб. Тэрэ тоодо басагадшье тунхарихагүй. Юуб гэхэдэ, 9—10-дахи классуудта — хоёр жэлэй турша соо бэрхэ мэргэжэлтэдэй хүтэлбэри доро нилээхэн ехэ юумэ шудалжа, практика гараһан байха.

Һурагшадые ажалда дуратайгаар хүмүүжүүлхэ гээшэ гүнзэгы удха шанартай байна. 1971 ондо манай һургуули дүүргэһэн Б. Цыренов совхоздоо хүдэлжэ, ажалай амжалта туйлаһанайнгаа түлөө ВДНХ-гай бронзо медаляар шагнагдаа һэн. Тэрээн шэнги магтаалтай һайнаар хүдэлжэ байһан хүнүүд олон.

Юрэнхы эрдэмэй дунда һургуулиин IX—X классуудта ажалай һуралсалые эмхидхэхэ гол арга хадаа ажалай политехническэ практикум мүн гэжэ дээрэ дурдаа һэм. Гэбэшье политехническэ практикум болбол шабинарые ниитэдэ туһатай ажалда бэлдэхэ ехэ хүдэлмэриин нэгэ хуби мүн. Ниитэдэ туһатай ажалда дам ехээр дадхаахын тула һурагшадай үйлэдбэриин бригадануудта, ажалай болон амаралтын лагерьнуудта, һургуулиин заһабарилгын болон бусад отрядуудта, кружогуудта үхибүүдые олоор хабаадуулха хэрэгтэй.

Мүн политехническэ шанартай предмедүүд баһа өөрын үүргэ дүүргэлсэхэ ёһотой. Жэшээнь, физикэ, математика, биологи, черчени мэтын предмедүүдые нэрлэжэ болоно. Эдэ предмедүүдые олон жэлдэ хүдэлжэ байһан дүршэлтэй багшанар заадаг. Физигүүд Л. Г. Дудникова, Р. А. Егорова тэгшэд 9—9 жэлдэ хүдэлһэн. Математик Л. К. Щербакова 22 жэлдэ заажа ябана. Арадай гэгээрэлэй ба РСФСР-эй хүдөө ажахын үйлэдбэриин отличнигай тэмдэгүүдээр шагнагдаһан, үнинэй биолог К. П. Дудникова газар тарялангай хүдэлмэридэ дуратайгаар үхибүүдые һургаха талаар ехэ габьятай. Һургуулиин байшан хабар болоходо, жэмэстэ модоной сэсэг соо оршодог. Һургуулиин туршалгын участок дээрэ тон ехэ һонирхолтой ажал хэгдэдэг. Эндэ К. П. Дудниковагай оролдолго ехэ юм. Пенсидэ гараһаншье бол, үшөө хүдэлһэн зандаа.

Мүн баһа ондоошье биологууднай бэрхэ зон. Жэшээнь, Л. С. Нимаева 16 жэлдэ, Э. Ш. Жамбалова 13 жэлдэ хүдэлжэ ябана.

Ажалай, һуралсалай, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри хэдэг һургуули хадаа предприятинуудтай, колхозуудтай, совхозуудтай тон нягта холбоотой байха ёһотой гэһэн эрилтэ табигдадаг ха юм. Тэрэ талаар бидэ Яруунын совхозтой нягта холбоотойбди. Техникэ, хэрэгтэй зүйлнүүдые үгэжэ, совхоз мандаа туһалдаг. Совхозой главна инженер ябаһан, бэрхэ мэргэжэлтэ Г. И. Крашенининэй һургуулиин үйлэдбэриин һуралсалые даагшаар томилогдоһониинь олон юумые тэршэлжэ үгэнэ бэшэ гү?

Нариин нягта холбоомнай саашадаашье улам бэхижэжэ байха гэжэ би этигэнэб.

И. ШОНОЕВ, **һургуулиин директор.**

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Һургуулиин комсомолой комитедэй гэшүүд хүдэлмэриингөө түсэбые зүбшэн хэлсэжэ байна.

ТОО, БАРИМТАНУУД

□ Гүндын һургуулида мүнөөнэй эрилтын ёһоор гүйсэд түхеэрэгдэнхэй һуралсалай хорёод кабинет тоологдоно. Тэдэнэй хоёрынь үйлэдбэриин ажалай болон политехническэ практикумай юм — нэгэниинь теоретическэ, нүгөөдэнь практическа шэнжэтэй. Үшөө ажалай һуралсалай мастерской байха.

□ Үнгэрһэн зундаа һурагшадай гараар совхозой 8.100 толгой хониной нооһон хайшалагдаа.

□ Һурагшадай гараар 210 центнер набшаһата тэжээл бэлэдхэгдээ. 1.600 центнер үбһэн сабшагдажа һурилэгдөө, 800 тонно силос дарагдаа.

□ Совхозой 700 центнер овощ хураагдаа, 500 центнер хартаабха һурагшадай хүсөөр малтагдаа.

□ Мал ажалда, геологическа партида, барилгада олон һурагшад ажаллаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Гүндын һургуулиин һурагшад октябрь һарын һүүл багта үнгэргэгдэхэ мүрысөөндэ һахы һалаг бэлдэнэ.

НАМАРАЙ ҺАЙХАН ҮДЭРНҮҮДТЭ

1. Инженер, багша, хүмүүжүүлэгшэ

Үйлэдбэриин һуралсалай хамаг асуудалаар Геннадий Ильич Крашенининтэй хөөрэлдэхые һургуулиин директор Иван Софронович Шоноев намда дурадхаа бэлэй.

— Үйлэдбэриин һуралсалай талаар завуч. Хуу хөөрэжэ үгэхэ. Хэжэ, бүтээжэ байһан юумэеэ харуулха,— гээ һэн.

Геннадий Ильич таби гарамгай наһанай, хүрьһэлиг хүрибтэр шарайтай хүн. Энеэбхилхэдэнь, нюдэнэйнь буланда жэжэхэн уршалаахануд сутларжа, шарайень урихан болгоодхино.

— Мандашни һайрлажархиитай юумэн үгысөө даа. Эгээл түрүүн котельнэемнай харая,— гээд, Г. И. Крашенинин намайе дахуулаад, нэгэ гэр тээшэ абаашаба.

Котельнэ соо томо-томо мотоорнууд, элдэб машина байна. Машинын тоһоной хангал хамар өөдэ сорьёно. Энэ хадаа һургуулиин шэнэ хуушан хоёр байшантые, мастерскойе, гаражые уураалаар дулаасуулдаг түхеэрэлгэ. Гадна котельнын ашаар хубсаһа угаадаг пункт хүдэлдэг.

Һүүлдэнь гаражыень харабабди. Автомашинанууд, тракторнууд жэрылдэнэ. Нэгэ залуушаг хүн тракторай ойро юушьеб хэнэ.

— Александр Романович, поли гарахатнай гү?— гэжэ завуч залуу хүндэ хандаба.

— Тиихэ. Хартаабха малталганда. Үхибүүд хүлеэжэ байна,— гэбэ тэрэнь.

— Манай һургуулиин багша. Трактор жолоодолгын инструктор нүхэр Балаганский гээшэ,— гэжэ Крашенинин намда ойлгуулба.— Совхозойнгоо хартаабха малталсажа, һахы һалаг хүдэлжэ байнабди...

Гараждал адли нэгэ барилгын үүдэнэй суурга багша нээжэ оруулба. Тэндэнь тусхай станогууд дээрэ ДТ-75 болон МТЗ-50 тракторнуудай хүдэлдэг дотор хубинууд табяатай. Бүхы юумэн эмхи гуримтай.

— Иимэ машина хаража үзөө һэн гүт?— гэжэ Геннадий Ильич нэгэ юумэ намда харуулба.

— Үзэһэншье шэнгиб, үгышье шэнгиб,— гэжэ харюусабаб. Иигэжэ юундэ хэлээбиб гэхэдэ, тэрэ хараашамни үбһэнэй морин косилкын түхэлтэй аад, хүнгэн машинын мөөртэй, тиигээд оглёобогүй, харин тэрэнэй орондо мотоортой юумэ байба.

— Үбһэ сабшадаг машина гээшэ гү даа? — гэжэ үгмаг гэхэдэм, Геннадий Ильич ехэ баяртайгаар эльгэ хатаад:

— Зүб лэ даа! Үбһэ сабшадаг машина. Өөрөө зохёогоо хүм. Хамаг чертежыень хээд лэ, дархалжа мэдээ гээшэб. Амаралтынгаа 40 хоногые энээнтэй носолдожо үнгэргөөб,— гэжэ ехэл шунангяар хөөрэжэ эхилбэ.— Мотоорыень хуушан мотороллерһоо абажа табяаб. Үбһэ сабшаха. Хажуураа үргэжэрхёод, тармуур шагтагалаад, хатаһан үбһэ тармаха. Хэрэгтэй болоо һаань, бухал шэрэхэ. Зундаа хүбүүмни туршалга хэжэ, үбһэ сабшаа. Тиигээд ямар дутагдалтай байһыень элирүүлээд, тэрэниие усадхаха гэжэ энэ задалаад байнаб...

Г. И. Крашенинин 1940 ондо Омск хотодо хүдөө ажахын механизациин техникум дүүргэжэ, Буряад орон эльгээгдээд, Яруунын совхоздо хүдэлжэ эхилһэн байха юм. 1962 ондо Эрхүүгэй хүдөө ажахын институдай агрономиин факультет заочноор дүүргээ. Совхоздо бүхы дээрээ 21 жэл хүдэлөө, 12 жэлдэ главна инженерэй тушаал даагаа. Һургуулида 13 жэл хүдэлжэ ябана. Һургуулиин политехническэ һуралсалай шэглэлтэй болоходо, Геннадий Ильич зорюута эльгээгдэһэн хүн юм байна.

Инженер, багша, хүмүүжүүлэгшэ, олоной эсэгэ, хүдөө ажахын үйлэдбэриин отличник Геннадий Ильич Крашенининтэй иигэжэ танилсаа һэм.

2. Сэсэгүүд, сэсэгүүд

Һургуулиин котельнэ соогуур саашаа ороходо, теплицэ болодог. Үнгэ бүриин сэсэгүүд соо орошоходоо, һайхан хангалһаа тархи эрьехэдэл гэхэ юм.

Һаяхан сэсэгэй выставкэ болоо юм хаш. 500 гаран сэсэг харуулагдаа.

Теплицэ соо үбэлдөө ногоон мангир, үгэрсэ, помидор ургуулдаг.

Теплицэ шэл хушалтатай, үндэр. Хоёрдохи ярустань туршалга хэгдэдэг байна.

* * *

Һургуулиин туршалгын участогта капуста хураагдажа байна. Томонууд, шэмэ шүүһээ хүсэһэн капустын «тархинууд» тэсхылдэнэ. Эндэ элдэб сортын капуста ургуулагдана: сагаан кочанта, ягаан үнгэтэ, шэмэглэлтэ гэхэ мэтын. Гадна морхооб, свёкло болон бусад овощой, бобово ургамалнуудай талмайханууд бии.

Гүндэ нуурай эрьедэ нэмжыһэн туршалгын участок 2 гектар болоно. Тэрэнэй 1,2 гектар шахуу газарыень капустын поли эзэлэнхэй. Мүнөө жэлдэ капустын ургаса угаа һайн. Нэн түрүүн һургуулиингаа интернадай столовые капустаар хангаа. Багшанартаа худалдаа.

Нуур соо тусхай насос тодхогдоод, зайн галай хүсэ хэрэглэн, уһа һорожо, тэрэнь нарихан соргоор урдажа, табан цистернэ дүүргэдэг. Тэдэ цистернэһээ тусхай шлангаар уһа сасажа, участогаа уһалдаг.

0,8 гектар газарыень үрэ жэмэстэ модоной сэсэрлиг эзэлнэ. Яблониин түрэлэй модод (үлир, ранет гэхэ мэтэ), малина, үхэр нюдэн, акаци, хуһан, шэнэһэн хабартаа пэгшысэ сэсэглээд, һургуулине бүглэжэрхидэг юм.

Һурагшад сэсэрлиг соо хүдэлхэ угаа дуратай.

— Сэсэрлиг гээшэ үхибүүе байгаалитай танилсуулха аргануудай нэгэн,— гэжэ наһажаал багша, арадай гэгээрэлэй отличник Клавдия Петровна Дудникова хөөрэнэ.

Сэсэрлиг, туршалгын участок, теплицэ булта үйлэдбэриин һуралсалай тусхай кабинедүүд гэжэ тоололтой.

Ц. ДОНДОГОЙ.

…ЛААН ТУГНАЙ …АМИЛЗАА ҺЭН

…алай болон амаралтын …алта лагерь эмхидхэг… жараад һурагша амар… болоо һэн. Суба гэжэ го… …лгөөхэн нэгэ тохойдо …ь тогтожо, июнь һарын … багта улаан тугнай үр… һэн.

…ндэ ямар барилга бай…? Басагадай болон хү…эй унтадаг зуһалангууд, …онууд, столово, эдеэ …даг газар, спортивна …ай. Бүмбэгэнүүд, шатар, … радиоло, ном мэтын …нүүдээр гүйсэд хангаг… байгаабди.

…рагшад лагерьта ама…аа. Яруунын совхозой …ной нооһо хайшалха зо…отой байгаа. Үйлэдбэ… иимэ ехэ даабари аба…, һурагшад омогорхоо.

…онинной нооһо хайшалха …э харюусалгатай хэрэг. … ээлжээндэ хүдэлөө …най, нооһо хайшалалга …орхо. Тиимэһээ түргэн …юр соо дүүргэхын тула …адаа нэгэ ээлжээндэ — …эй 7—8 часай туршада …гүй хүдэлхэбди» гэһэн …ол лагериин комсомо… суглаан дээрэ баталагдаа … һурагшадые хэншье …агүй, өөһэдөө бодомжо…оор зүбшэн хэлсээд, тии… тогтоогоо бшуу.

…э юунһээ удхатайб гэхэ…да жэлнүүдтэ ажалай … амаралтын лагерь эм…дхэхэдээ, хоёр ээлжээн…дэлдэг байгаа. 1-дэхи …ээнэйхидэй дүрбэн ча… туршада хүдэлөөд, бэшэ … амаржа, спортивна эл…ада эрхилжэ эхилхэдэ, …охи ээлжээнэйхид ажалда гарадаг һэн. Хоёрдохи ээлжээндэ хүдэлдэг үхибүүд амаралтынгаа хэрэгые үдэһөө урагша эрхилдэг байгаа.

Мүнөө жэлдэ үглөөнэй 8-һаа үдэрэй 12 болотор хүдэлөөд, үдын хоол барихаяа, амархаяа гарадаг байгаа. Тиигээд үдэрэй 1 часһаа үдэшын 4 час болотор хүдэлөөд, үдэрэй хоол (паужин) эдидэг байгаа. Одоо тиигээд лэ, спортивна мүрысөөнүүд, наадан болодог.

Мүнөө жэлдэ эдеэ хоол ехэ һайн байгаа. Жэшээнь, 1974 ондо үхибүүн бүхэндэ үдэр бүри 1 түхэриг 12 мүнгэн гаргашалагдадаг байһан һаа, үнгэрэгшэ зун хүн бүхэнэй үдэрэйнь гаргаша 1 түхэриг 97 мүнгэн болоо.

Долоон хоногто 3—4 дахин Гүндын соёлой байшанда үхибүүд кино харахаяа ерэдэг һэн. Кинодо өөһэдынгөө машинаар ошохо.

Ажалаа ямараар эмхидхэдэг байгаабибди? Нооһо хайшалалгын пункт 54 машинатай һэн. Тэдэнэй 32-тонь һурагшад хүдэлдэг һэн. Тиихэдээ гушан хоёр машинын олонхидо хоёр-хоёр һурагша табигдадаг байгаа. Юуб гэхэдэ, хониной нооһо бэрхээр хайшалдаг һурагшадынь шададаггүйшүүлээ һургаха ёһотой байгаа бшуу.

Тиихэдэ дүрбэн хүн нооһо тэбхытэр уялсадаг. Дүрбэн һурагша нооһо зөөдэг, илгадаг хүдэлмэри хэдэг байгаа.

Бүхы дээрээ 8000-аад хониной нооһон хайшалагдаа. Хонин бүриһөө дунда зэргээр 3,14 килограмм нооһон абтаа.

Эмхитэй һайнаар хүдэлһэнэй ашаар, һурагшадай өөһэдтөө эрилтэ ехэтэйгээр хандадаг байһанайнь ашаар 17 хоногой туршада нооһо хайшалалга дүүрээ.

Ажал дээрээ аюулгүй байха ябадал хангаха хүдэлмэри эртээнһээ эмхидхэгдээ.

Үдэр бүри «Сахилгаан» хуудаһан гаргагдажа, бэрхэшүүл магтуулдаг, муушуул шүүмжэлэгдэдэг һэн. «Мүнөөдэр хэн түрүүлнэб» гэһэн дүн гаргагдажа, социалис мүрысөөнэй ябаса элирүүлэгдэдэг байгаа. Байд гээд лэ, эрхим хүдэлдэг һурагшад шанда хүртэдэг һэн. Гурба дахин сатирическэ тусхай хуудаһан гаргагдажа, залхуу зантай зарим шуулые шүүмжэлдэг һэмди. Комсомолшуудай эдэбхи хизааргүй!

Һайнаар хүдэлһэн һурагшад яһала ехэ түлөөһэ абаһан байха. Нооһо уялсаһан һурагшад 120 түхэриг хүрэтэр мүнгэ олоо.

Һайса ажаллажархёод, һүүлдэнь амаралтаяа үргэлжэлүүлхэдэ, ехэл аятай ха юм даа. Совхозой дирекци тусхай автобус үгэжэ, дуратай газартаа ошожо амараад, бусахыемнай дурадхаа һэн. «Яруунa — Улаан-Үдэ — Байгал — Котокель — Таловка — Оронго — Улаан-Үдэ — Яруунa» гэһэн маршруудаар аяншалгада 21 хүн ябажа ерээ.

Байгалай эрьедэ ехэ һайнаар амараабди, загаһа хахуулидаабди. Һурагшад олон юумэ үзэжэ, хаража, тон баяртайнууд бусажа ерээ.

Лагериин, аяншалгын улаан тугай намилзаан үхибүүдэй сэдьхэлдэ бүхөөр хадуугдаһан байха.

А. ЗОДБОЕВ.
ажалай болон амаралтын лагериин начальник байһан, физкультурын багша.

АЖАБАЙДАЛАЙ ҺУРГУУЛИ

Манай совхоз хуушанай ажахы юм. Яруунын аймагта гушаад онуудта мүндэлһэн түрүүшын совхоз гээшэ. Томохоншье ажахы байгаа. Харин 1974 оной апрелиин 1-дэ 2-дохи (Шэрэнги), 3-дахи (Тулдуун) фермэнүүд манай совхозһоо таһаржа, амяараа ажахы болоо һэн.

6.385 гектар тарялангай газартайбди. 1.065 гектарта зелёнко ургуулдагбди. Мүн баһа силосэй, ногоон гурилай ургамал ургуулха газар байха. Олон жэлэй ногоо тариха хэрэгтэй. 1.082 гектар сабшалан байха. Овощ, хартаабха мэтые тариха хэрэгтэй.

Үнгэрэгшэ зундаа 121.150 центнер силос дарагдаа, 1850 центнер витаминна гурил хэгдээ, 4.500 центнер үбһэн абтаа.

Эдэ бүхы хүдэлмэридэмнай Гүндын дунда һургуулиин һурагшад ехэ туһаламжа хүргэдэг байна.

Хонидоймнай нооһон һурагшадай гараар абтаа. 288 центнер нооһон хайшалагдаад, тушааха үедэмнай шанар һайнтай байжа, 409 центнертэ тоологдоо. Энэ ушар нооһоной һайнаар хайшалагдаһые гэршэлнэ ха юм.

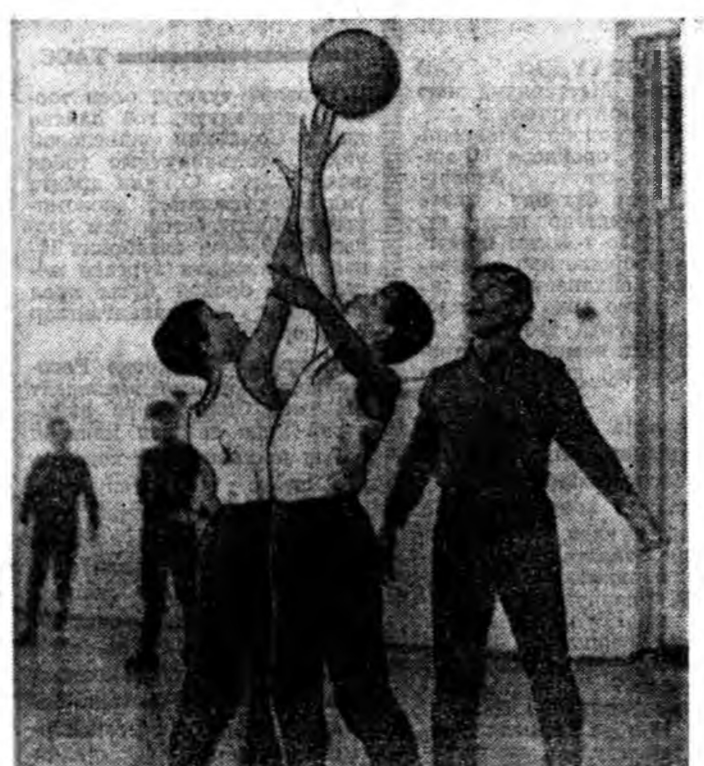
Юрэдөө, табан жэлэйнгээ түсэбые манай совхозой ажалшад дүүргэнтэжэ байна. Һүнэй түсэб 100 процент дүүргэгдээ. Нооһоёо 226 центнерээр үлүүлээбди. Мяханай түсэб 1.400 центнер үлүү дүүргэгдэбэ. Эбэртэ малай толгой 110 процент, хонин — 108 процент, тэрэ тоодо эхэ хонидой толгой 112 процент болгогдохо байна.

Тиихэдэ табан жэлэй түсэб ороо һо тарянһаа бэшэниинь дүүргэгдэжэ байна.

Эдэ бүхы амжалтадамнай һурагшадай хубита бии юм гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Үхибүүд бүри һуража байхаһаа эхилжэ, ажабайдалай соритойхон һургуули гарана гэжэ хэлэхээр байна. Ажалда дүршэһэн хойноо саашадаашье һурахадаа, хүлынь тулгатай байха гэжэ һанахаар.

Б. ЖАМСУЕВ.
Яруунын совхозой директор

«ДЭГЭЛЭЭ ТАЙЛА, ХОНИН!»

Хэнэйшье мэдэһээр, ямаршье ажахыда хониной нооһо хайшалха гээшэ ехэл харюусалгатай хаһа. Түргэн саг соо дууһаха хэрэгтэй. Нобшорбол муу.

Би жэл бүри хониной нооһо хайшалалсадагби. Үнэн дээрээ 5-дахи классһаа хүдэлөөб. Мүнөө жэлдэ ажалай, амаралтын лагерьта байжа, Яруунын совхозой хончиной нооһо хайшалалсааб. Бүхы дээрээ 300 гаран хониной «нэхы дэгэл тайлуулааб».

Бидэ заримдаа тоомоо таһаралдан, хониие асаржа, нооһыень абахадаа:

— Дэгэлээ тайла, хонин. Халуудахаяа болихош, — гэжэ хандадаг һэмди...

Жэл бүри хониной нооһо хайшалхадаа, хүн гээшэ тэрээндээ дадал болодог байна. Машинын хайшашье үгэ дууласатай, ульгам болоһоч шэнги.

Бэрхээр хүдэлдэг комсомолшууд олон байгаа. Жэшээнь, Хабинова Алла, Балданова Долгор, Дондупов Баяр, Крашенинин Михаил болон бусад ходо түрүүшүүлэй тоодо ябаа.

Бидэ мүнөө арбадахи класста һуража байнабди. Хойто нажар гүрэнэй шалгалта гээшые дабажа, дунда эрдэмэй аттестат гартаа абахабди. Тиимэһээ ерээдүйнгөө мэргэжэл тухай бодомжолдог байһамнай эли.

Би физикэ, математика мэтын предмедүүдтэ дуратай хүм. 10-дахияа дүүргээд, Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ пединститутда орохо һанаан бии.

Гэбэшье ажалай дүршэл намда һаалта хэхэгүй, харин ажабайдалдамни, хожомоймни мэргэжэлдэшье туһатай байхал.

Е. БАТОМУНКУЕВА,
10-дахи «В» классай һурагша.

…УРГААЛ АБАМААР БАЙГАА

… үнгэрһэн нажартаа …ай ба амаралтын лагерь… байжа, хониной нооһо …ааб. Ажалай хүлһэн … байдаг юм гэжэ мэ… болоо гээшэ аабзаб даа. …герьтамнай яһала һайн … Зүгөөр зуһалан гээшэ …томо гэгшын сарай бари… байгаа. Жэл бүри Суба… …алай болон амаралтын … эмхидхэхэ гэбэл, зо… … гоё байра түхеэрхэ хэрэгтэй. Гоё һаруул юумэн гээшэ хүниие һэргэг, сарюун байхые баадхадаг ха юм.

Ажалайнгаа һүүлээр бүмбэгэ сохидог гү, али спортивна мүрысөөнүүдые үнгэргэдэг байгаабди.

Би яһала оролдожо хүдэлдэг байгааб. Табан үдэр болоод лэ, мүрысөөнэй дүн гаргагдадаг һэн. Табан үдэрэй дүнгөөр 7—7 түхэриг шан абадаг һэмди. Ажалаа бултыень дүүргээд байхадаа, бараг хүдэлөөшэд 20—20 түхэриг абаа һэмди.

Нооһо хайшалжа дүүргэлсэхэдээ, досоо нэгэ жэгтэй һайхан мэдэрэл түрэдэг.

Байгал дээрэ ошоод, амаржа байхада, ехэл аятай байгаа.

Баяр ДОНДУПОВ,
10-дахи «Б» классай һурагша.

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ, УЛАСХООРОНДЫН ХАРИЛСААНАЙ ХҮСЭТЭ НЭГЭДЭЛ

ООН-ой Уставай хүсэндөө орohoop 30 жэл гүйсэбэ

ООН-ой байшангай урда национальна тугууд үглөө бүхэндэ удаа дараалан үргэгдэдэг байха юм. Уласхоорондын энэ организацида ехэ гү, али бага, гол гү, али юрын гэшүүд гэжэ үгы, баран хүн түрэлтэнэй хамтын уг зорилгын түлөө — эб найрамдалай, аюулгүй байдалай, адли тэгшэ эрхэ сүлөөгэй, харилсаа холбооной, материальна, социальна ба соёл болбосоролой хүгжэлтын түлөө бүхы оронуудай аб адли харюусалгатай байhыень эдэ тугууд харуулна.

Эгсэ гушан жэлэй туршада үглөө бүхэндэ алгадгүй тугуудые үргэлгын ёhолол бэелүүлэгдэнэ. 1945 оной октябриин 24-hөө түүхэеэ эхилhэн Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин наhан эды хүрэжэ ерэбэ. Энэ үдэр агуу ехэ гүрэнүүд — СССР, США, Англи, Франци ба Хитад ООН-ой Уставые хүсэндэнь оруулhан хэлсээ баталhан гээшэ.

Мүнөө Ист-ривер голой эрьедэхи шэлээр бодхоогдоhон мантан томо байшангай урда үргэгдэhэн элдэб үнгэтэ тугуудые алдангүй тоолохонь бэрхэтэй. Хамтадаа 142. Эгээл эды оронууд ООН-ой гэшүүд ха юм. Тэдэнэй дүрбэннинь — Мозамбигай Арадай Республика, Сан-Томе ба Принсипиин Демократическа Республика, Ногоон Хушуунай аралнууд ба Папуа-Шэнэ Гвинейн Республика мэнэ hаяхан Генеральна Ассамблейн XXX сессиин хүдэлмэреэ эхилhэн хойно ООН-до абтаhан байна.

Дэлхэй дээрэ бэеэ даанхай бүхы гүрэнүүдhээ нэгэ зааха үсөөн гэшүүд ООН-до мүнөө тоологдоно. Тэдэнэй тоогой саашадаа улам олошорхо байhанда арсалтагүй. Колониальна дарлалтаhаа мултарhан арад бүхэн энэ организацида гэшүүн болгон абаха гүйлтатайгаар ООН-ой генеральна секретарьта дары мэдүүлгэ эльгээдэг заншалтай болонхой.

Дэлхэйн арадуудай үмэнэ ООН-ой улам хүндэтэй боложо байhан ойлгосотой. Тэрэнэй уг зорилго юуб гэхэдэ, «уласхоорондын амгалан ба аюулгүй байдал сахиха, энэ зорилгоор амгалан байдалда аюул тохёолдуулма ябадал зайсуулха ба эзэрхэг түримхэй гү, али эб найрамдалые эбдэжэ боломоор бусад ябуулга дарахын тула хамтын үрэ ехэтэй хэмжээнүүдые абаха... Арадуудай адли тэгшэ эрхын ба бэеэ даанхай үндэhэ hуури дээрэ нацинуудай хоорондо хани нүхэсэлэй харилсаануудые хүгжөөхэ... Экономическа, социальна, соёл культурын ба энэрхы сэдьхэлэй талаар асуудалнуудые шиидхэлгэдэ уласхоорондын харилсаануудые бэелүүлхэ», — гээд ООН-ой Уставай 1-дэхи статья дотор хэлэгдэнэ.

ООН-ой 30 жэл ба Гитлерэй фашизмые, Япон милитаризмые дараhaар 30 жэл. Энэ хоёр ойнуудай нэгэ жэлдэ тудаhан дэмы бэшэ. Энэ организаци өөрынгөө бии болоhон хуби заяагаар Агууехэ Илалтада уялгатай, энэ организаци бүхы хүн түрэлтэнэй дайсан байhан фашизмда эсэргүү коалициин оронуудай тэмсэлэй жэлнүүдэй үедэ мүндэлэн түрэhэн, тус организаци манай дэлхэй дээрэ хэзээ нэгэтэ тохёолдоhон туйлай ехэ аюулнуудай нэгэнэй гал дүлэн соогуур түрэhэн харилсаанай үрэ дүн болоно, дэлхэйн дайнай аюулые дахяад hужэрөөхэгүйн тула энэ организаци нэн түрүүн дэлхэйн арадуудта шухала хэрэгтэй.

«Нэгэдэмэл Нацинууд» гэhэн үгэ фашизмын эзэрхэг түримхэй дайнай түлэг дунда, 1942 оной январиин 1-дэ мүндэлhэн. Энэ үдэр Вашингтонско декларацида гар табиhан 26 гүрэн гитлеризмые бута сохихын тула хүсэ шадалаа гамнахагүйбди гэжэ тангариглаhан байха юм. Ерээдүйн энэ организациин ёhо гуримууд ба уг зорилгонууд дайнай жэлнүүдтэ хэдэн конференци, тэрэ тоодо Москвада ба Ялтада болоhон конференцинүүд дээрэ хэлсэгдэhэн. 1945 оной апрельдэ Сан-Францискодо уласхоорондын конференци зарлагдажа, хоёр hарын үнгэрhэнэй hүүлээр ООН байгуулагдаа бэлэй.

ООН-ой бэхижэн тогтонижолго ходо урагшатай hайн байгаагүй. «Хүйтэн дайнай» түлэг дундаа байхада эзэрхэг түримхэй ба хархис хүсэнүүд энэ организацида тоогой талаар олон байhанаа хэрэглэн, арадуудай аша туhын хэрэгтэ эсэргүүгээр тэрэниие хэрэглэхые оролдоhон гээшэ. Уласхоорондын энэ организаци ехэ бэрхэшээлнүүдые дабажа гараа, мүнөө дэлхэйн хүсэ ехэтэй хуралдаан боложо, дэлхэй дээрэхи хүсэнүүдэй хубаарилые hайн тээшэнь шэглүүлнэ.

Үнгэрhэн гушан жэлэй туршада манай дэлхэй дээрэ ехэ хубилалта болоо: «хүйтэн дайн» улам саашаа холодоно, Советскэ Союзай ба социалис бусад гүрэнүүдэй, эб найрамдалда дуратай бүхы хүсэнүүдэй эдэбхитэй оролдолгоор уласхоорондын шахардуу шанга байдал hуларна. Иимэ байдалые юун гэршэлнэб гэхэдэ, hүүлэй үедэ гүрэнүүдэй хоорондо хэдэн олон хэлсээнүүд баталагдана. Тодорхойлон хэлэбэл, үндэр тушаалтай хүтэлбэрилэгшэдэй хэдэн удаа уулзаhанай hүүлдэ баталагдаhан совет-американ хэлсээн онсо hуури эзэлхэ байна. Баталагдаhан эдэ хэлсээнүүд хоёр ороной хоорондохи харилсаануудые хүгжөөлгэдэ тон шухала удха шанартай байхаhаа гадна, бүхы дэлхэй дээрэ амгалан байдал сахиха хэрэгтэ hайн нүлөө үзүүлнэ.

Европодохи аюулгүй байдал ба харилсаануудай талаар Хельсинкидэ болоhон зүблөөн хадаа шахардуу байдал hуларуулха хэрэгтэ горитойхон алхам боложо үгөө. Өөhэдынгөө харилсаануудые имагтал амгалан байдалай үндэhэ hуури дээрэ тааралдуулха тушаа 35 гүрэнэй уялта тэрэ зүблөөнэй гол үрэ дүн болоно. Бүхы хабаадагшадай аша туhын хэрэгүүдые нягта нарибаар тааралдуулжа болохо аргын бии байhаниие харуулhан дурсагдагша зүблөөнэй дүй дүршэл хадаа ООН-ой хүдэлмэридэ үргэнөөр хэрэглэгдэхэ зэргэтэй.

Дэлхэйдэ тогтонижоhон шэнэ эрхэ байдал, амгалан ёhоор зэргэ оршон ажаhууха ёhо гуримуудай гүрэнүүд хоорондын харилсаануудта хэрэглэгдэдэг боложо байhан ушар хадаа арадуудай хоорондо этигэл найдабаритай байха, бэе бэеэ ойлгоосохо ябадал бэхижүүлнэ. Эдэ бүгэдэ ООН-ой ажал ябуулгын жэшээ дээрэhэ харагдана гээшэ. Тэрэнэй хүдэлмэридэ олондо таатай, таарамжатай шиидхэбэринүүд абтана. Яахадаа иимэ болооб гэхэдэ, ООН-дохи империалис хүсэнүүд олонхи ушарта бэеэ далдалха баатай болоно бшуу. Социалис ба хүгжэжэ байhан гүрэнүүдэй хүсэтэ нэгэдэлтые дабаха хабагүй болоhон империалистнууд элдэб арга бэдэрнэ, сухарихэ баатай болоно.

Колонизаторнууд, эзэрхэг түримхэйшүүл болон элдэб түрэлэй бүхы хархисуудай дайгүйгөөр бэеэ тушааха-гүйнь мэдээжэ. Тэдэнэр Вьетнамай Демократическа Республикые, Урда Вьетнамай Республикые ООН-до абаха хэрэгтэ hаад тохёолдуулна, Дүтын зүүн зүгэй ба Кипрэй асуудалнуудые «өөhэдынхеэрээ» шиидхэхые оролдоно, адли тэгшэ эрхын, алишье талада ашатай туhатай байлгын үндэhэ hуури дээрэ уласхоорондын экономическа харилсаа тогтоохо хэрэгтэ hаад тохёолдуулна. Совейтэ эсэргүү идхалга ба уласхоорондын байдалые улам шахардуу шанга болгохые оролдожо байhан маоистнууд энэ лагерьта онсо hуури эзэлнэ. Эб найрамдал бэхижүүлгээр, ядерна дайнай аюул зайсуулгаар, буу зэбсэг хуряалгаар ООН-до табигдаhан совет дурадхалда маоистнууд эгээл муу муухай буруушаалга хэдэг байха юм.

Эдэ хархис хүсэнүүдэй ямаршье арга мэхэ хэрэглээ hаа, дэлхэйн түрүү үзэлтэй хүсэнүүд харюугай шанга сохилто үгэнэ. Колониальна мэдэлдэ байhан оронуудые сүлөөлхэ, үндэhэ яhанай илгаа гаргаха ябадалые усадхаха, Палестинын ба араб бусад арадуудай национальна эрхэ сүлөө хамгаалха талаар ООН-ой хэhэн юумэн бага бэшэ.

Эб найрамдал ба уласхоорондын аюулгүй байдал бэхижүүлгэ, буу зэбсэг хуряалга гэхэ мэтэ уласхоорондын гол шухала асуудалнуудаар Советскэ Союз ООН-ой шэнэ хуралдаан бүхэндэ дурадхал оруулна. Энэшье жэлдэ Генеральна Ассамблейн сессиин нээгдэхэhээ хэдэн үдэр урид СССР «Ядерна б... зэбсэг туршалтые гүйсэд... ба бүгэдэ ниитээрэа х... тушаа договор баталха... хай» асуудал зүбшэхэ з... дэ тон шухала ба дары... гэнөөр хэлсэгдэхээр т... Энэ холын хараата, ам... байдалай шэнжэтэй дурад... уласхоорондын байдал... ООН-дошье үргэнөөр ... шаан дэмжэгдэбэ. Тиим... ханъ зүб. Юуб гэхэдэ, м... хүн түрэлтэн хүн зо... олоор хюдаха буу зэбс... тээн гаргалгада айхабтар... мүнгэ зөөри гаргашална... вет гүрэнэй дурадхалай... лүүлэгдээд байгаа hаа, ... галан байдалай хэрэгл... дэ туйлай ехэ зөөри га... үгэхэ ба амгалан байда... таатай үргэн зам нээ... бэлэй.

ООН-ой гушан жэлэй ... тэмдэглэжэ байха зуур... дэлхэйн арадууд мүнөө ... сагай гол зорилгону... шиидхэлгэдэ, нэн түрүү... нөөнэй ба ерээдүйн хүнүү... дайнай аюулhаа абарха... лөө тэмсэлдэ тэрэнэй ... таяа ехээр оруулhани... дэрнэ. Энэл замаараа ... шадаа амжалтатай дабша... ень дэлхэйн арадууд ОО... до хүсэнэ.

Ю. РОМАНЦОВ.
(ТАСС-ай корр.)
Нью-Йорк.

НЮТАГ НЮТАГАЙ hонин

ҮhЭ ЗАhАГШАДАЙ КОНКУРС

Хүн бүхэн шэг шарайдаа тааруулжа үhэеэ заhаха гэжэ оролдодог. Манай элинсэг хулинсагуудшье иимэ заншал баримталдаг байhан түүхэтэй. Залуу басагад үhэеэ гүрэдэг, тиихэдэ хадамда гараhан эхэнэрнүүд үhэндөө туйба зүүдэг бэлэй. Зарим эрэшүүл гэзэгэ табидаг, нүгөөдүүл үhэеэ елышэтэр хюhуулдаг байhан шуу. Теэд үhэ заhалга гоёлой хубсаhанай моодо шэнги үе сагайнгаа эрилтэдэ тааруулагдан, саг үргэлжэ хубилгагдажа байдаг ха юм. Мүнөө сагай үhэ заhалга элинсэг хулинсагуудайхиhaaмнай ташха ондоо аяб даа. Үhэеэ тайраха, заhаха моодо жэлhээ жэлдэ гэхээр хубилгагдажал, ондоошог боложол байдаг гээшэ. Манай орон дотор үhэ заhаха шэнэ моодые хүн зоной дунда тараахын тулада тусхай таhагууд хүдэлдэг. Мүн иимэ зорилготойгоор республиканска, бүхэсоюзна, уласхоорондын гэхэ мэтэ конкурснууд үнгэргэгдэнэ.

Манайшье республика дотор үhэ заhагшадай конкурс мүнөө юhэдэхиеэ болобо. Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын жэлдэ зорюулагдаhан энэ конкурс «Мэргэжэлээрээ эрхимлэгшэ» гэhэн урла доро үнгэргэгдөө. Республикынгаа бэрхэ 30 гаран парикмахер уран гарайнгаа бэлиг шадабари харуулхаяа, дүй дүршэлөө андалдахаяа суглараба.

Үдэрэй 11 часай сохимсоор конкурсын нээгдэhэн тухай соносхогдожо, мүрысөөндэ хабаадалсаха мастернууд парадта жэрылдэн зогсобо. Үhэ заhалгын шэнэ моодо хараха, тэрэниие хэрэглэхэ дуратайшуул тон олоороо сугларaa гэжэ эндэ тэмдэглэмээр. Энэньшье гайхалгүй.

Конкурсын гуримтай сугларагшадые танилсуулhанай hүүлээр, зэнгэртээ номернуудые хадаhан мастернууд лайшатар аршаhан гэрэл олон барижа хүдэлхэ хэрэгсэлнүүдыень табиhан столнуудай дэргэдэ ерэжэ, hуурищуудаа эзэлбэ.

ЭХЭНЭРНҮҮДЭЙ ҮhЭ hАЙНДЭРЭЙХЕЭР ЗАhАЛГА. Манекенщицэнүүдэй hууринуудтаа hуумсаар, мастернууд ажаллажа эхилнэ. Конкурсын гуримай ёhoop 35 минутын туршада үhэн заhагдаад бэлэн боложо, хамаг хүдэлмэринь дүүргэгдээд байха зэргэтэй. 30 балл эгээл эрхим сэгнэлтэ болоно. Иимэ сэгнэлтэ абаhан мастер илаhанда тоологдохо. Хүн бүхэнэй hанаанда таарамаар үhэ заhаха зорилго мастернуудай үмэнэ табигдаба.

Гартаа hам, хайша бариhан парикмахернуудай ажаллажа байхыень харахада агаархамаар. Гарнуудайнь хүдэлсэ бүхэндэ үhэн нугаран мушхаржа, долгилhон, буржыhан гэхэ мэтэ элдэб хэлбэритэй болоодхино. Удангүй үгэhэн сагынь дүүрэжэ, мастернууд хэhэн хүдэлмэриеэ шанга жюрин шалгалтада тушаан үгэбэ. Жюрин гэшүүдэй хүдэлмэриень анхаралтайгаар шалган хараhанай hүүлээр, нэгэдэхи, гурбадахи номерой мастернууд 30—30 балл абаба гээд соносхогдобо.

— Бидэнэр мастернуудайнгаа мэргэжэл дээшэлүүлхэ, үhэ заhалгын шэнэ моодо олоной дунда тарааха зорилготойгоор иимэ конкурснуудые үнгэргэнэбди. Үhэ заhагшад хэдэн hара урид конкурсдо бэлдэжэ эхилдэг, бэлиг шадабариая дээшэлүүлхые оролдодог, шэнэ моодонуудые шудалдаг байха юм. Тиимэhээ иимэ мүрысөөнүүдые үнгэргэхэдэ, алишье талаараа аша туhатай байдаг, — гэжэ ажалшадай ажаhуудалай эрилтэ хангадаг комбинадай ахамад инженер Л. К. Чебунина хөөрэнэ.

ЭРЭШҮҮЛЭЙ ҮhЭ ЗАhАЛГА. Энэ хүдэлмэридэ 50 минута үгтэбэ. Энэ хугасаа соо эрэшүүлэй шэг шарайда таарама, зохидоор үhыень заhаха ёhотой. Электромашинкануудай таршаганаха абяан дуулдажа, мастернууд толгойгоошье үргэхэ сүлөөгүй ажаллажа оробод. Эндэ хэн мастер түрүүлхэнь гээшэб? Баhал шанга тэмсэл эхилшэбэ. Үhэнэй заhагдажа эхилхэдэ, эрэшүүлэй шэг шарай хубилhандал, үнгэ орohондол болоно. Үнэхөөрөөшье, үhэн гээшэ хүнэй шэг шарайе ондоо болгожо, хубилгадаг юм байна гэжэ этигэмээр.

Энэ мүрысөөндэ мастер Г. Белова 30 балл абажа, бусадые илажа гараhан байба.

ЭХЭНЭРНҮҮДЭЙ ҮhЭ ЗАhАЛГА. Мастернууд эндэ ехэл яарамгай түргөөр хүдэлхэ баатай болобо. Ушарынь юуб гэхэдэ, оройдоол 10 минута үгтөө бшуу. Эхэнэрнүүдэй үдэр бүхэндэ үhэеэ заhадаг гуримаар гэхэ гү, али дан орёо гоёолто шэмэглэлтэгүйгөөршье hаа, өө-моогүй, гоё hайханаар үhэ заhаха зорилго энэ удаа мастернуудай урда табигдаа. 1-дэхи, 3-дахи номерой мастернууд бусадай дундаhаа түрүүлбэ.

Конкурсдо хабаадагшадай хүдэлмэриин хамтын дүн согсолхо саг хүрэжэ ерэбэ. Жюрин гэшүүд хоорондоо зүбшэhэнэй hүүлдэ, эхэнэрнүүдэй үhэ заhалгаар, «Сибирячка» парикмахерскын мастер В. Францyженко — нэгэдэхи, ажаhуудалай эрилтэ хангадаг байшангай мастер А. Петерхеева — хоёрдохи, «Сибирячка» парикмахерскын мастернууд О. Панькова, Г. Комова гэгшэд гурбадахи hууринуудые эзэлээ гэжэ соносхобо. Эрэшүүлэй үhэ заhалгаар 5-дахи парикмахерскын мастер Г. Белова — нэгэдэхи, ажаhуудалай эрилтэ хангадаг байшангай мастер В. Михайлова — хоёрдохи, «Сибирячка» парикмахерскын мастер Л. Фёдорова гурбадахи hуури эзэлээ.

Түрүү hуури эзэлэгшэдтэ Хүндэлэлэй грамота, үнэтэ бэлэгүүд барюулагдаа.

Б-Н. НАМДЫКОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: конкурс түлэг дундаа.
С. БАЛДУЕВАЙ фото.

БАЙРЫН ГЭРНҮҮД олошорно

Хойто-Муйска тоннель. Эндэхи барилганууд бултадаа шухала, бултадаа саг соогоо ашаглалгада үгтэхэ ёhотой. Тиин «БАМтоннельстрой» трестын 11-дэхи отрядай барилгашад энэ үнгэржэ байгаа октябрь hарада хэзээ хэзээнэйхиhээ үльгам бэрхээр хүдэлнэ.

«Нэгэшье хүн майхан соо үлэхэ ёhoгүй» гэhэн уряа доро барилгашад габшагай бэрхээр ажал хүдэлмэреэ эрхилжэ байнхай. Тиимэhээ үбэлэй эхилтэр барилгашад дулаан байрада нүүн орожо, түбхинэхэ болоно. Жэшээнь, хоёрдохи участогай 63 хүдэлмэришэн мүнөө нэжээд байратай дүрбэн гэртэ, дулаалагдаhан вагонууд соо байрлана. Энээнhээ гадна шэнэ магазин, 80 тонно овощ хадагалха хранилищи ашаглалгада үгтэhэн байна.

Дүрбэдэхи участогай барилгашад 11-дэхи тоннельнэ отрядай конторо, механическа цех, столово, үбэлэй үедэ машина, тракторнуудай байха гараж барижа эхилhээр үнинэй.

Г. СТОЛЯРОВ.

Агнууридa гарана

Намарай дунда hара октябрь. Хада уулын оройгоор дунгигар сагаан саhан харагдажа, түрүүшын ольбон хүйтэн үзэгдэбэ. Агнууриин хаhа эхилжэ, ажалшад ээлжээтэ амаралтаяа абажа, хүбшэ тайгада гарахаар түхеэржэ эхилэнхэй. Жэшээнь, Д. Бадаров, Ц. Балдандоржиев, Г. Бальжинов болон бусад hайхан агнууриин хэлсээ баталжа, буу, hомо, бусад хэрэгсэлнүүдээ түгэс бэлдэжэ, агнууша нохойнуудаа дахуулан хүбшэ тайгадаа гараба.

Ц. Х. ГОМБОДОРЖИЕВА.
Тээгдэ, Хорини аймаг.

телефон · телеграф · радио
ХИЛЫН СААНАhАА

ВАШИНГТОН

Медицинын хүгжэлтын аша туhада

ТАСС

Хүнэй элүүрые хамгаалха талаар харилсаа холбоо тогтоодог совет-американ хамтын комиссиин дүрбэдэхи сесси Америкын ниислэл шадархи багахан хотодохи хүнэй элүүрые хамгаалгын национальна институтда нээгдэбэ. 1972 оной май hарада хоёр ороной хүтэлбэрилэгшэдэй Москвада уулзаха үеэр медицинскэ эрдэм наукын ба хүнэй элүүрые хамгаалгын асуудалнуудаар харилсаа тогтоохо тухай СССР-эй, США-гай правительствануудай хоорондо баталагдан абтаhан хэлсээнэй үндэhөөр бии болгогдоhон комиссиин хүдэлмэридэ совет ба американ элитэ мэдээжэ эрдэмтэд хабаадана. Комиссиин түрүүлэгшэнэр — СССР-эй элүүрые хамгаалгын министрэй орлогшо Д. Д. Венедиктов, США-гай элүүрые хамгаалгын, гэгээрэлэй ба социальна хангалгын министрэй орлогшо Т. Купер сессиин хүдэлмэридэ хабаадалсана.

МОГАДИШО

Революциин ой

ТАСС

Гүрэнэй тугууд, олон тоото плакадууд, гоё hайхан панно Сомалиин ниислэлэй үйлсэ талмайнуудые гоёон шэмэглэнэ. Сомали арадта үндэhэн хүгжэлтын, экономикоёо hайжаруулгын зам нээhэн 1969 оной октябриин 21-нэй революциин зургаан жэлэй ойе ороной бүхы арад зон баяр баясхалантайгаар hайндэрлэбэ.

Сомалиин Верховно Революционно Соведэй президент Мохамед Сиад Барре hайндэрэй урда тээхэнэ ниислэл хотын промышленна хэдэ хэдэн шэнэ барилгануудые, ниитын байшан гэрнүүдые тусхайтаар нээhэн байна. Орон дотороо хэблэлэй продукци үгэжэ эхилхэ национальна типографи эдэнэй тоодо ороно. Мүн баhа олон дабхар байшан гэр ашаглалгада оруулагдаа. Загаhа барилгын ба далайн транспортын министерство, Сомалиин хүгжэлтын банк ба гүрэнэй бусад эмхи зургаанууд эндэ байрлаха юм.

НЬЮ-ЙОРК

ООН-ой ГЕНЕРАЛЬНА АССАМБЛЕЙДЭ

ТАСС

Румыни, Дагомей, Ливиин Араб Республика ба Панама ООН-ой Генеральна Ассамблейгээр хоёр жэл соо Аюулгүйн Соведэй hэлгэгдэжэ байдаг гэшүүдээр hунгагдаа. Эдэнэр 1976 оной январиин 1-hээ үүргэеэ дүүргэжэ эхилхэ байна. Генеральна Ассамблейдэ болоhон дуугаа үгэлгын үеэр эдэ оронууд шухала хэрэгтэй гурбанай хоёр хубиин зүгhөө дэмжэгдэhэн байха юм. Соведэй hэлгэгдэжэ байдаг табадахи гэшүүниие hунгаха хүдэлмэри ябуулагдаха. Ушарынь юуб гэхэдэ, Инди, Пакистан олонхиин дуу абажа шадаагүй.

БССР, Коста-Рикэ, Ирак, Мавритани, Камерунай Нэгэдэмэл Республика Аюулгүйн Соведэй hэлгэгдэжэ байдаг табан гэшүүн юм. ООН-ой энэ зургаанда эдэнэй байха болзорынь мүнөө жэлдэ дүүрэхэ байна. Гайана, Итали, Япон, Швеци, Танзани 1976 ондо Аюулгүйн Соведэй hэлгэгдэжэ байдаг гэшүүд зандаа үлэхэ.

СССР, Великобритани, Франци, США, КНР Аюулгүйн Соведэй саг үргэлжын табан гэшүүд болоно.

ЛУАНДА

А. Нетогэй уряа

ТАСС

Анголодохи сэрэгэй-политическэ байдал хүшэр бэрхэшээлтэй байhaap. МПЛА-гай түрүүлэгшэ Агостиньо Нето радиогоор үгэ хэлэхэдээ, Анголодо бэеэ дааhан байдал олгохо үдэрэй улам дүтэлхэдэнь, уласхоорондын империализм хархис хүсэнүүдые Анголодо зүрюутээр тухиран эльгээнэ гээд тэмдэглээ. Анголын арадай илалтада тойбо татаха, МПЛА-е политическэ оршон байдалhaa үгы хэхэ гээшэ энэ харата ябуулгын гол зорилго болоно. Уласхоорондын империализмаар дэмжэгдэhэн ФНЛА, УНИТА гэдэг эб ее таhалдаг эмхинүүдэй урбаhан политикаhaa боложо, Момбаса, Алворта баталагдан абтаhан хэлсээнүүд бэелүүлэгдэхэ аргагүй болоо гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

Анголын арадай бэеэ дааhан байдалда хоро хүргэхэ гэhэн империалис хорото ябуулгануудые сарахын тула бүхы юумэ хэхыень, орон доторхи ори ганса засаг МПЛА-е мэдэрхын түлөө тэмсэхыень МПЛА-гай түрүүлэгшэ Португалиин арадые, Африкын арад зониие, правительствануудые уряалба.

ДАМАСК

Голанай гүбээнүүдтэ буудалдаан болоно

ТАСС

Голанай гүбээнүүдтэ Сириин ба Израилиин патрульнуудай хоорондо буудалдаан болобо. Израилиин дүрбэн солдат шархатуулагдаа. Сириин тала гарза хохидолдо ороогүй.

Сириин сэрэгэй командованиин түлөөлэгшэ энээн тухай мэдээсэхэдээ, октябриин 14-дэ Израилиин патруль энэ райондо ямаршье гэм зэмэгүй Сириин хоёр хүниие — Джабат Хабаш тосхоной таряашадые буудажа алаа hэн гээд тэмдэглэнэ.

Энэ райондо Сиридэ эсэргүү ябуулгануудаа Израиль улам үргэдхэжэ байнхай.

Голанай гүбээнүүдтэхи шахардуу байдалые Израиль hужэрөөхэдөө, энэ асуудалые гуримшуулан шиидхэхын тула зарим тэды буултэ хэхыень Израиль, США Сириие хашана, харшална гэжэ «Аль-Баас» газетэ тэмдэглэнэ.

БЕЙРУТ

Зэбсэгтэ хёмороо зүриш элдөөн үргэлжэлhөөр

ТАСС

Ливанай ниислэл хотодохи байдал дахинаа эрид хүндэржэ байна. Хоёрдохи үдэрөө Бейрудэй түбэй кварталнуудта Катаиб гэдэг хархис партиин отрядуудай ба национально - патриотическа сэнүүдэй хоорондо зэбсэгтэ хёмороо зүришэлдөөн үргэлжэлжэ байhaap. Боро харaaнай буухатай сасуу шанга тулалдаан эхилнэ. Байрын гэрнүүдые миномёдоор, артиллереэр буудаха үедэнь хүн зон газар доогуур баригдаhан тусхай түхеэрэлгэнүүд соо орожо, хоргодохо баатай болоно. Энэ жэлдэ фалангистнууд ниислэл хотын баруун районуудые миномёдоор түрүүшынхеэ буудаба. Баруун ба зүүн хуби болгожо хотые хубааhан Бешара-Хуриин үйлсэдэ илангаяа шанга тулалдаан болоно.

Октябриин 21-нэй үглөөгүүр ехэ буутай нээрээн халта замхаба. Гэбэшье эндэ тэндэ шанга тэhэрэлгэ соностоhoop. Нютагай радиогой мэдээсэhэнэй ёhoop, ниислэл хотодо аюул багатай район үгы. Автомашинануудта hууhан солдадууд Бейрудэй олонхи кварталнуудые хинана.

МЕХИКЭ

Мексикын коммунистнуудай уряа

ТАСС

1976 оной июль hарада болохо президентын hунгалтын үеэр ниитэ нэгэн hанал бодолтойгоор тэмсэжэ, үргэн ехэ ажал ябуулха уряатайгаар Мексикын Компартиин Центральна Комитет ороной түрүү үзэлтэй, демократическа хүсэнүүдые уряалба.

Ороной ниитэ ажалшадай аша туhада харюусаhан ажал ябуулгын программа hунгалтын үедэ эдэ хүсэнүүд бэелүүлхэ аргатай гээд Мексикын коммунистнууд тоолоно гэжэ МКП-гэй ЦК-гай «Эксельсиор» газетэдэ толилогдоhон хандалга дотор хэлэгдэнэ. Хүдэлмэришэдэй, таряашадай, ороной бүхы хүн зоной энэ программые зүбшэн хэлсэлгэ, мүн өөhэдынгөө кандидадые президентын тушаалда дэбжүүлгэ Мексикын демократическа хүдэлөөнэй нэгэдэл саашадань бэхижүүлхэ хэрэгтээ hайнаар нүлөөлхэ байhаниинь дамжаггүй гээд хандалга дотор тэмдэглэгдэнэ.

ВАШИНГТОН

Г. КИССИНДЖЕР—ПЕКИНДЭ

ТАСС

США-гай гүрэнэй секретарь Г. Киссинджерэй Мао Цзэ-дунтай уулзажа хөөрэлдэhэн тухайнь американ хэблэл мэдээсэнэ. Хөөрэлдөөнүүдэй үеэр ямар асуудалнуудые зүбшэн хэлсэhэн тухайдаа хэблэлэй түлөөлэгшэдтэ мэдээсэхые Г. Киссинджер арсабашье, энэ уулзалга «аша үрэ ехэтэй» байгаа гэжэ мэдүүлээ.

Американ информационно агентствэнүүдэй мэдээсэhэнэй ёhoop, уулзалгын үедэ Мао Цзэ-дун уласхоорондын шахардуу байдал hуларуулха гэhэн политикые буруушаахадаа, Советскэ Союзда зүрюу харша хардалга гүрдэлгэнүүдые хэhэн, энэмнай «эзэрхэг түримхэй гүрэн» болоно гэжэ баталhан, «шахардуу байдал hуларуулга США-да ямаршье ашаг үрэ үгэхэгүй байна» гэжэ баталhан байна гээд Г. Киссинджертэй ябаhан хүнүүд хэлээ юм ха.

Г. Киссинджер Дэн Сяопинтэй мүн лэ уулзажа, хөөрэлдэhэн байна. Американ баримта мэдээнүүдэй ёhoop, уласхоорондын асуудалнуудаар, тэрэ тоодо аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэ Европын зүблөөн тухай хөөрэлдөөн болобо. «Хельсинкидэ баталагдаhан түгэсхэлэй актын удха шанарые Хитадай тала оройдоо ойлгоногүй» гэжэ Г. Киссинджертэй хамта ябагшад тэмдэглээ.

Уласхоорондын үргэн ехэ харилсаануудай үеэр шахардуу байдал hуларуулгые хитадууд нэгэнтэ бэшэ буруушаагаашье hаа, Г. Киссинджерэй КНР-тэ ерээд байхада, уласхоорондын шахардуу байдал hуларуулгые иимэ сэхэ рүүнь хэзээдэшье арсан буруушаадаггүй байhан юм гээд «Нью-Йорк Таймс» газетэ бэшэнэ.

БЕЙРУТ

ПАРЛАМЕНТЫН ЗАСЕДАНИ

ТАСС

Орон доторхи политическэ байдал хүшэр бэрхэшээлтэй байhaap. Энэ юунhээ уламжалнаб гэхэдэ, зэбсэгтэ хёмороо зүришэлдөөнүүд эндэ замханагүй. Ливанай парламентын заседани иимэ байдалда боложо үнгэрбэ. Тэрэнэй түрүүлэгшэ К. Аль-Асаад шэнэ болзорто үшөө дахин hунгагдаа.

Премьер-министр Р. Караме заседани дээрэ үгэ хэлэхэдээ, хүшэр бэрхэшээлтэй оршон байдалай тохёолдоод байха үедэ минии кабинет президентээр томилогдоо hэн. Тиимэhээ Ливандахи байдалай түлөө тэрэ харюусахагүй гэбэ. Энэ жэлдэ Бейрудтэ дүрбэдэхеэ боложо байhан зэбсэгтэ хёмороо зүришэлдөөн материальна, моральна айхабтар ехэ хохидол орондо ушаруулаа гээд тэрэ тэмдэглээ. Гэбэшье иимэ түгшүүрилтэ байдалай шалтагаанууд үни холын үг унгитай байhыень, тэрээндэ олон hара, жэл соо бэлдэлгэ хэгдэhыень бидэ бултадаа мэдэнэбди гэжэ Караме мэдүүлбэ.

Орон доторхи байдалые номгоруулан гуримшуулхын тула армиин хабаадаhанай хэрэггүй гэжэ премьер-министр үшөө дахин хэлээ. Тохёолдожо байhан оршон байдалые гуримшуулан заhаруулхын тула политическэ шиидхэбэринүүд хэрэгтэй байна гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Хүсэ хэрэглэлгэ энэ асуудалые шиидхэжэ шадахагүй.

Ливанай правительство, арад зон палестин арадые газар дээрээ хүндэмүүшэ халуунаар угтажа, эдэнэй Эхэ орондоо дары түргөөр бусалгада нүлөөлхөөр урдынхидал мэтэ бэлэн байна гэжэ дотоодын хэрэгүүдэй министр К. Шамун баталба. Ливанай Республикын бэеэ дааhан ба дулдыданги бэшэ байдалые дэмжэхэбди гэhэн ООН-ой найдуулгануудай түлөө Палестиные сүлөөлхэ эмхиин гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ Я. Арафадта баяр баясхалан хүргэhэн байна.

Орон дотор ёho гурим, үндэhэн хуули дары hэргээхыень парламентын түрүүлэгшэ К. Аль-Асаад уряалба.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хууда... «Партийна конфере... нүүд» — түрүү бэшэг. ... зарай үрэжэл дээшэлүү... габшагай хоёр hара соно... хо тухай тогтоол. «Баян ... мар» — Г. Коневой стат...

Хоёрдохи хуудаh... «Гектар бүхэнэй үр... дээшэлүүлхэ» — темати... ска хуудаhан.

Гурбадахи хуудаh... «Фрунзе Сибирьтэ» — ... Алтаевай очерк. «Хүдө... оёдолшод hурана» — А. ... ратаевагай статья. «Бу... наймнай хэрэг» — стат...

Дүрбэдэхи хуудаh... «Доктор Дудин» — Ц. Бат... вай статья. «Научна биб... отекэнүүдэй жасаhaa» — ... Богомоловагай стат...

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММ...

«Орбита». 10.00 — Ш... hонин. 10.10 — «Ольга С... геевна» (8 дахи бү... 11.35 — «Совет хуулиин ... дэhэн». 12.05 — «Нэгэн б... танай түлөө, бултадаа ... гэнэй түлөө» (үнгэтэ). 12.... — Забhарлалга. 13.00 — «Үхибүүдтэ — филь... «Приключения Толи Кл... вина». 14.05 — «Бидэ... төөдэйдөө, эхэдээ «hайн ... лэйт гэнэбди» (үнгэтэ) 14.... — Спортын hонин (үнгэтэ). ... Волейболоор Европын че... шонат. Югославиhaa дам... жуулагдаха. 2. Дзю-до ... рилдаагаар дэлхэйн чем... нат. Венэhээ дамжу... лагдаха. 15.05 — ... hайханай бүлгэмдэ хаба... дагшадай концерт. 15.35 — «Ухаалан зохёогшо». Ух... лан зохёогшодой ба ура... нарижуулагшадай бүхэсо... на бүлгэмэй Централь... ведэй түрүүлэгшэ Г. ... Сафонов дамжуулгада ... баадалсаха. 16.05 — «... стул» — богони зүжэг... телевизионно театр. 17.05 — «Ольга Сергеевна» (8-дах... бүлэг). 18.30 — «Время». 19.00 — Забhарлалга. 19.1... — Спортын hонин (үнгэтэ). 1. Волейбол. 2. Дзю... 19.55 — «13 стул». 20.5... «Ольга Сергеевна» (8-дах... бүлэг). 22.20 — Забhарлалга.

Улаан-Үдэ. 22.30 — «ВДНХ-да хабаадагшад т... хай хөөрэнэбди».

«Орбита». 23.00 — Ш... hонин. 23.15 — «Дуун-т... (үнгэтэ). 13.40 — Эхэнэр... дэй бүхэдэлхэйн конгресс... түгэсхэлэй заседани. Бер... линhээ дамжуулагдаха.

«СПОРТЛОТОГОЙ», «СПОРТЛОТО-2-ой» ТИРАЖ

«Спортлотогой», «Спортлото-2-ой» октябриин 22-но Москвада үнгэргэгдэhэн 40-дэхи тиражай дүнгүүд иимэ:

«Спортлото»: 7 (баатла...), 8 (бокс), 16 (гимнастика), 19 (академическэ hэлюурдэлгэ), 23 (хүнгэн атлетика), 25 (сана-трамплинhaa hурхаг...гэ);

«Спортлото-2»: 1 (альп. спорт), 19 (академическэ hэлюурдэлгэ), 43 (фехтование), 44 (фигурна hолжорол...), 45 (футбол), 49 (даам).

(ТАСС).

РЕДАКТОР
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35, телефоны: приемная — 2-54-93, секретариат — 2-66-76, общественная приемная — 2-56-62.